

# SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-34, 31-35 in 31-36 — Izbija vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr.  
IZKljučNO ZASTUPSTVO za oglaševanje v Italiji in tujini: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO  
Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana števil. 10-351  
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

## Uspešne krajevne akcije na tuniškem bojišču

20 sovražnih letal uničenih — Pri prvem letalskem napadu na anglosaški konvoj je bil en parnik potopljen, dva nadaljnja pa hudo poškodovana

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 2. marca naslednje 1011. vojno poročilo:  
Posrečene krajevne akcije na tuniškem bojišču. Sovražni letalstvo je izgubilo 13 letal. 8 v boju in 5, ki so jih sestrelile obrambne baterije.  
Italijanske letalske skupine so smelo ponovile napade proti sovražnemu konvoju, ki je bil prizadet že 28. februarja, ter potopile 1 parnik in hudo poškodovale dva nadaljnja.  
Letalski napadi so bili izvršeni na Palermo, Neapelj in na razne kraje v pokrajinah Catanzaro in Cosenza.  
Med civilnim prebivalstvom je bilo 10 ubitih in 113 ranjenih v Neaplju, 10 ubitih in 96 ranjenih v Palermu, 5 ubitih in 10 ranjenih v Catanzaru Marini, 1 smrtna žrtev in 11 ranjenih v Amartel (Cosenza).  
Nad Neapljem so naši lovci sestrelili 3 letala, dve pa protiletalsko topništvo, medtem ko sta nadaljnja dve strmeljavili v bližini Palerma, eno začeto od naših lovcov in eno od strelcev obrambe.  
Šest naših letal se ni vrnilo na oporišče.

## Učinkovita obrambna akcija lovskih letal

Rim, 3. marca s. Udeleževanje sovražnega letalstva nad našim ozemljem je večerj našletelo na izredno hudo reakcijo odlokov naših obrambnih lovcov. V ponovnih posegih proti napadalcem so bili štirje ameriški štirimotorni letalci z gotovostjo sestreljeni, tri nadaljnja sovražna letala pa so se zrušila ob preciznem streljanju protiletalskih baterij.  
Naglo naštevajo nasprotnih letal, ki so letela proti Palermu in omogočali prvi poseg naših lovcov ob 13.15 z istočasnim odhodom naših patrolj z letališč okrog mesta, ki si ga je nasprotnik izbral za cilj. Prestržena je bila odločno in potem zasledovana z drzno vsmo skupina, ki je letela proti severu. Eden izmed naših lovcov je večkrat napadel bombnik in čeprav se je ta srdito boril, je bil smrtno zadet in se strmeljavil v morje kakih 20 km severno od Palerma. Nadaljnje naše lovsko letalo je dolgo obstreljevalo s strojnico drugi štirimotornik, ki se je oddaljil, puščajoč za seboj pramen dima in postopoma padajoč iz višine. Ni izključno, da se letalo ni vrnilo na oporišče. Ker je bil lovski pilot ranjen in je moral opustiti zasledo-

vanje, ni bilo mogoče nadzorovati padca sovražnega letala.  
Ostala ameriška letala, ki so sodelovala v akciji nad Palermom, so bila tudi bolj ali manj poškodovana. Eno izmed teh letal se je zrušilo ob streljih obrambnega topništva.  
Okrog 13.45 je neko naše lovsko letalo, ki se je na alarm dvignilo, doseglo dva štirimotornika. Eno sovražno letalo, ki je bilo domnevno poškodovano v prejšnjih spopadih, je imelo pokvarjen en motor. Na tega je naš lovec streljal in ga še bolj poškodoval, tako da je bombnik očitno težko letel.  
Ob 16. uri so nadaljnje patrolje lovcov, ki branijo ožino Messine, odletele na alarm da bi prestržile nad severovzhodno Sicilijo dva štirimotorna bombnika, ki sta letela proti severu. Letala, ki so bila takoj dosežena in so prišla v strelno območje italijanskih letal, so se morala takoj vrniti in opustiti napad. Kmalu nato je nek naš izvidnik opazil kakih 20 km severno od Palerma na morju madež olja in nekaj razbitih štirimotornika, katerega so obrambni lovci prej sestrelili.  
Medtem se je več patrolj lovcov odpravilo na alarm nad Neapljem, kjer so bila javljena sovražna letala z juga. Italijanska letala so stopila v akcijo proti štirimotornim ob 16.25. Po hudih borbah so bili sestreljeni trije bombniki, četrti pa se je oddaljil, spuščajoč se vedno nižje proti obzorju, več drugih letal pa so naši lovci zadeli. Nekaj naših letal se je vrnilo na oporišče zadetih od sovražnega orožja. Protiletalska obramba je pa sestrelila dva nadaljnja ameriška štirimotorna bombnika.

Ob 16. uri so nadaljnje patrolje lovcov, ki branijo ožino Messine, odletele na alarm da bi prestržile nad severovzhodno Sicilijo dva štirimotorna bombnika, ki sta letela proti severu. Letala, ki so bila takoj dosežena in so prišla v strelno območje italijanskih letal, so se morala takoj vrniti in opustiti napad. Kmalu nato je nek naš izvidnik opazil kakih 20 km severno od Palerma na morju madež olja in nekaj razbitih štirimotornika, katerega so obrambni lovci prej sestrelili.  
Medtem se je več patrolj lovcov odpravilo na alarm nad Neapljem, kjer so bila javljena sovražna letala z juga. Italijanska letala so stopila v akcijo proti štirimotornim ob 16.25. Po hudih borbah so bili sestreljeni trije bombniki, četrti pa se je oddaljil, spuščajoč se vedno nižje proti obzorju, več drugih letal pa so naši lovci zadeli. Nekaj naših letal se je vrnilo na oporišče zadetih od sovražnega orožja. Protiletalska obramba je pa sestrelila dva nadaljnja ameriška štirimotorna bombnika.

## Otvoritev ustanve „Vojvoda d'Aosta“ v Neaplju

Neapelj, 2. marca s. Ob prvi obietni smrti Kr. Vis. vojvode D'Aoste se je otvorila v Neaplju, posvečena menu velikega pokojnika, dobrodelna ustanova, s katero naj se ovekoveči njegov slavn spomin. Ustanova je bila uredničena po volji Kr. Vis. vojvodinje D'Aoste matere ob prisrčnem sodelovanju oblasti in prispevka Neapeljske banke ter je namenjena najpotrebnejšim. V ustanovo so bile začneno sprejete družine prizadetih ob letalskih napadih. Kasneje pa bo to zavetišče za najbolj pomoči potrebne ubože.

## PRIZNANJE IN ZAHVALA DUCEJA JUNAŠKIM BORCEM V RUSIJI

Ducejevo dnevno povelje ob povratku velikih edinic osme armade iz Rusije v domovino — S slavo ovenčane divizije

Rim, 2. marca s. Ob povratku naših velikih edinic z ruske fronte v domovino na odmor in v svrhu spopolnitve je izdal Duce naslednje dnevno povelje:  
Oficirji, podoficirji, sarži in vojaki osme armade!  
V hudi borbi ob strani nemških in zavezniških armad na ruski fronti ste podali neštivilne odločne dokaze o svoji žilavosti in hrabrosti. S premočnimi silami sovražnika ste se borili do možnih mej in ste posvetili s krvjo zastave svojih divizij.  
Od »Julie« ki je odbila več dni prve valove boljševiškega napada, do »Tridentine«, ki si je po obkolitvi odprla prehod preko sovražnih postojank v enaštnih zaporednih borbah, do »Cuneense«, ki je trdno držala do zadnjega, po tradicijah planincev Italije, zaslužijo vse divizije, da se omerijo v dnevno povelju naroda. Tako so se do žrtvovanja do skrajnosti borili borci »Ravenne«, »Cosserie«, »Pavubias«, »Vicenze«, »Sfrozese«, »Celere«.

»Torina«, katere odpor pri Harkovu je stran slave, in vi, Črne srcaje skupin »23. mare in »3. januar«, ki ste tekmovali s tovariši ostalih edinic. Pomanjkanje, trpljenje, neskončni marši so postavili pod izredno preizkušnjo vaš telesni in moralni odpor. Samo z visoko zavestjo dolžnosti in z vedno prisotno predstavo Domovine ste lahko vse to prestali.  
Nič manj hude niso bile izgube, ki ste jih utrpeli v bitki proti boljševizmu, toda šlo je in gre za obrambo tisoletne evropske omike pred moskovskim barbarstvom. Oficirji, podoficirji, sarži in vojaki!  
Vi ste brez dvoma čutili, s kakšnim vzhvičenjem in s kakšno neomajno vero v končno zmago, je italijanski narod sledil fazam elegantne bitke in kako je ponosen na vas.  
Pozdrav Kralju!  
Mussolini.  
Iz glavnega stana Oboroženih sil, 1. marca 1943-XXI.

## Duce sprejel poveljnike in oficirje narodne gozdne Milice Na raportu je izrazil vsem pripadnikom gozdne Milice svojo zahvalo in svoj pozdrav

Rim, 2. marca s. Duce je ob navzočnosti ministra za poljedelstvo in gozdove sprejel poveljnika narodne gozdne Milice oficirje štaba inspektorata gozdnih podjetij, poveljnike gozdnih legij direktorje uradov za les iz anektiranih področij poveljnika gozdne akademije v Firenci in šole za vojaške gojence iz Citta Ducaie, Navzoči so bili generali Felici, Tichoni in Sala konzul Verger, šef lesne službe s podčefi Giulienem, Muscaro, Scalambrettjem, Ferrerom, Aronico, Camattijem, Scubijem in Scriserjem, konzul Sacchi, poddirektor državnega gozdnega podjetja poveljniki legij Forini, Grazzini, Federico, Francardi, Pilla, Capucicini, Michelangelo, Bissi, Magano generali Ciaccia, Criverlari oficirji specialnih služb, konzul Morelli, prvi senior Mariani in seniorja Giudelli in Larice, poveljniki šole vojaških gojencev. Na Ducejev ukaz so se oficirji osebno predstavili.  
Poveljnik narodne gozdne Milice Ekse. Renzo Chierici je Duceju na kratko podal poročilo o delu, ki ga je opravila narodna gozdna Milica zlasti na področju oskrbe s kurivom in je oštala njen napor v 49.000 delovnih središčih na vsem nacionalnem ozemlju in večinoma v goratih predelih. Nato je zagotovil da se bodo tudi v prihodnjem letu vse Črne srcaje od najvišjega oficirja do navadnega prostaka posvetile kakor v preteklem letu z vso silo in

žilavostjo ter z duhom požrtvovanja svojim nalogam, ki jih postavlja vojni čas.  
Duce je najprvo omenil, da je pred letom sklical na raport oficirje narodne gozdne Milice in jim dal navodila za proizvodnjo drv in promoga ter je izrazil zadovoljstvo spriče energije, sposobnosti in ohranjanja, s katerim je narodna gozdna Milica v celoti izpolnila dolžnost zapoved ter je poveljnike in vse oficirje ter Črne srcaje pohvalil. Duce je omenil, da je ustvaril narodno gozdno Milico za zaščito gozdov in da mora delo zaradi višjih zahtev vojne nato pa bo v boju dočeno pozva, da bo Duce, vrnjen zopet dala na razpolago čim več gozdnega bogastva, ki se je v najhujših trenutkih očitno pokazalo za tako važno. Duce je nato razpravljal o raznih vprašanjih, tako o cenah, revizijah in o t. t. litarini disciplini ter je izrazil prepričanje, da bo oficirje zopet lahko pohvalil za delo, ki ga bodo v tem letu gotovo opravili z občajno tehniko; sposobnostjo in z najboljšo žilavo voljo. Oficirjem je naložil, naj neposredno prinese njegov pozdrav in pohvalo gozdnim Črnim srcajem, katerim lahko zaupa naloge v miru in v vojni.  
S pozdravom Duceju po poveljniku Narodne gozdne Milice se je raport pričel in zaključil.

## Ducejeva navodila za popolno mobilizacijo vsch sil kmetijstva

Rim, 2. marca, s. Dne 27. februarja in 1. marca se je sestal pod Ducejevim predsedstvom medministrski vzporejalni odbor za oskrbo, razdeljevanje in cene. Navzoči so bili Tajnik PNF, finančni minister, minister za kmetijstvo, minister za promet, minister za korporacije, minister za devize in valute, minister za vojno proizvodnjo, državni podtajnik notranjega ministrstva, državna podtajnika Fabrizzini in Amicucci, šef inspektorata za zaščito vlog in podeljevanje kreditov, generalni komisar za ribolov, inspektor PNF Balzarini, predsednik fašističnih konfederacij delodajalcev in poljedelskih delavcev, trgovine, industrije, kreditnih in zavarovalnih zavodov in predsednik Narodnega zavoda za kooperacije, navzoči je bil tudi tajnik odbora Augusto Venturi.  
Ob pričetku zborovanja je minister za poljedelstvo in gozdove v posebno obširnem in podrobnem poročilu oštala stanje prehrane glede žita, mesa, mleka, sira, poljedelskih pridelkov in drugih živil. Minister Pareschi je poročal tudi o obširni akciji ministrstva za poljedelstvo, o selekciji in ureditvi industrije konzerviranih proizvodov. Ob zaključku je izrazil prepričanje, da bodo interesirane kategorije kar najbolj sodelovale pri tej akciji, ki naj rodi sadove ne samo glede na zahteve vojnega časa, temveč tudi glede na zahteve v bodočnosti.  
Ob koncu poročila je Duce poudaril, da stanje prehrane še naprej kaže znake zadovoljive normalnosti kljub nekaterim zakasnitvam v razdeljevanju, nastalih zaradi težkosti, ki so ovirale nagle prevoze. Duce je končno dal navodila, da bodo izvajanja načrta poljedeljske proizvodnje, uvedba občinskih uradov za ugotavljanje proizvodnje, izdelovanje in razdeljevanje umetnih gnojil, usmerjanje vse razpoložljive delovne sile na poprišča dela predmet največje pozornosti vseh interesiranih organov, tako da bo zajamčena polna mobilizacija vseh sil poljedelstva in da se bo dosegla višja raven proizvodnje in bolj učinkovita disciplina zbiranja pridelkov v novi žetvi.  
Poročali in govorili so o raznih vprašanjih dnevnega reda ministra Pareschi in Bonomi, državni podtajnik Fabrizzini, tajnik odbora in nacionalni svetnik Frattari. Zborovanje odbora se bo nadaljevalo 8. marca ob 17.

## Nemški protinapadi v južnem delu fronte

Unčevanje razpršenih sovražnih oddelkov na področju pri Izjumu — Izjalovljeni sovjetski napadi na srednjem in severnem odseku

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. marca. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavil, danes naslednje poročilo:  
V južnem delu vzhodne fronte je potekel večerajšnji dan v znamenju lastnih protinapadov. Drzna napadalna podjetja nemških čet ob doljnem Kubanu so razbila sovražne bojne skupine in preprečila priprave za napade.  
Kljub težkimi vremenjskim in terenskim okoliščinam je bilo na področju pri Izjumu zavzetih mnogo nadaljnjih krajev. Nekaj razpršenih sovražnih oddelkov je bilo uničenih. Število ujetnikov in količina plena naraščata. Na bojišču so med številni padlimi našli poveljujočega generala 25. sovjetskega oklopnega zbora generalnega majorja Pavlova.  
Na bojišču zapadno od Harkova do severno od Orla in v odseku južno od Limerškega jezera so se tudi večeraj ponesrečili sovražnikovi sunki in poskusi prodorov z velikimi krvavimi izgubami. Most čez Jemjansk južnovzhodno od Limerškega jezera, ki so ga sovjetske čete 14. meseca z ogromnimi izgubami na moštvo in materialu zamašale, so sovjetske čete izpraznile po načrtu Dolga pripravljene umik nemške čete je bil izvršen korak za korakom potem, ko so vsa mater jal in vse orožje pravčasno odpeljali nazaj. Izpraznitve sama se je izvršila brez motnje s strani sovražnika.  
Na severnotuniškem bojišču so nemško-italijanske napadalne čete uspešno podpirane od letalstva, dosegle večeraj nadaljnje uspehe. Letalstvo je s dobrim uspehom bombardiralo železniške naprave v sovražnem zaledju, izkrcevalne naprave in ladje v Boni. Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili v Sredozemlju 11 sovražnih letal.  
Britanska letala so večeraj v nočnih urah prodrla do Berlina. Metala so rusine in zažigalne bombe na državno prestolnico in kraje v okolici. Povzročena je bila škoda zaradi požarov in porušenj na mnogih stanovanjskih poslopih in javnih zgradbah. Prebivalstvo je imelo izgube. Manjše število sovražnih letal je s posamič odvrženimi bombami napadlo zapadno nemško ozemlje. Nočni lovci protiletalske topništva, mornariške topništvo in stražni

čolni so sestrelili 19 sovražnih letal, po večini štirimotornih bombnikov.  
Na morju zapadno od Norveške je bil z bombami poškodovan britanski rušilec.  
Pregled položaja  
Berlin, 2. marca s. Komentirajoč vojaški položaj, ki je nastal v zadnjih 24 urah, poudarjajo v tukajšnjih vojaških krogih, da je nemško operativno udeleževanje je kljub odjugu v polnem razvoju. Rusko udeleževanje pa se je končalo zlasti v nekaterih (deskih) fronte, zlasti med kuban-kim mostiščem in področjem južno od Harkova. To je predvsem rezultat izredno hudih izgub ki so jih utrpeli Sovjeti na ljudeh in potrebščinah.  
Glede sovjetskih napadov, ki so bili izvedeni precej enegično v področju severno od Harkova, se poudarja, da Sovjeti z njimi niso dosegli nobenega drugega uspeha kakor nekoriščno žrtvovanje ogromnega števila človeških življenj in nepreračunljivih količin vsakovrstnih vojnih potrebščin.  
Glede p drobnosti operativnega udeleževanja v raznih odsekih fronte v zadnjih dveh dneh meseca februarja ter v prvih dveh dneh meseca marca se poudarja, da je bilo s protinapadi nemških čet 1. t. m. na odseku kubanskega mostišča prebito krilo sovražnika, ki je nameravalo obiti nemško postrojstvo. Uničene so bile sovjetske »padalne čete na njih izh diščih postojankah. Zaradi posega letalstva so izgube sovražna ka zelo visoke in njih približno mero kažejo sovjetske izgube v tem odseku v januarju, ko so Sovjeti izgubili 15.000 mrtvih ter 3500 ujetnikov.  
V odseku Miusu so Sovjeti v preteklih dneh svoje napade plačali s hudimi krvavimi izgubami. Glede uničenja sovjetskega konjeniškega zbora v tem odseku, o čemer je poročalo vojno poročilo nemških oboroženih sil, se poudarja, la govori povelje, ki so ga dobili Nemci v svoje roke, o izredno hudih izgubah te edince tudi na pohodu proti bojni črti, zlasti zaradi delovanja letalstva in težkega topništva so bile sovjetske izgube hude. Od 19. novembra 1942 do 1. decembra 1942 so Sovjeti izgubili po največjih tega povelja 6120 mrtvih in ranjenih ter 6557 konj. Ko se je konjeniški zbor

12. novembra 1942 pripravil za napad, je imel na razpolago 14.700 mož, ki so bili v treh mesecih po obkoljevalnih akcijah uničeni.

V odseku Izjuma so oklopne čete ob sodelovanju skupin SS v naskoku zavzele v preteklih dneh neko važno industrijsko mesto. Med temi operacijami so Sovjeti izgubili 49 tankov. Samo en oklopni polk je uničil 27 tankov. Ta polk je doslej skupaj uničil 1036 sovražnih tankov.  
Na področju zapadno od črte Harkov—Kursk so nemške čete odbile močne sovjetske sile. Teh borb so se znatno udeležavale letalske sile.  
Ob odseku Orla je bil meč borbami v zadnjih dneh obkoljen bataljon smučarjev, čigar uničenje je zdaj zaključeno.  
Helsinki, 2. marca s. Finsko vojno poročilo javlja, da se ni zgodilo v zadnjih 24 urah nič pomembnega na frontah.

## Nov sovjetski poraz ob Miusu

Berlin, 2. marca s. V odseku ob Miusu je bil sovražnik, kakor je bilo že objavljeno, potem ko je več dni zvajal krajevne napade in zbral močne oklopne sile ter več p-hotnih divizij napadel v velikem obsegu dne 28. februarja v širini 18 kilometrov. Sovjetske čete so očitno nameravale prodreti nemško črto v smeri industrijskega področja Donca, toda uspejo jim ni prekorčati Miusa, ki je skoraj vse zamrznjeno, pač pa so bili s protinapadi oddelkov vojske in SS na teh področjih navzile odjuge doseženi razni uspehi za Nemce. Število ujetnikov tu plena stalno narašča. Vzdož fronte so se obnovljeni napadi sovražnika razbili ob neporabljenem nemškem odporu. Dovolna se, da so sovjetske izgube izredno visoke. Boljševiki so izgubili samo v predelu Orla in v odseku nekoga armadnega zbora v mesecu februarju 30 tisoč mož, ki so padli na bojišču, na mostišču ob Kubanu kjer operira ena nemška oklopna divizija pa so v istem razdobju našli nte manj kakor 9710 padlih sovražnikovih vojakov.

## Velike angleške izgube pri napadu na Berlin

Berlin, 2. marca s. Glede večerajšnjega teroristnega napada angleškega letalstva na nemško glavno mesto se doznava iz pooblaščenega vira naslednje podrobnosti:  
Povzročeno škodo je treba smatrati v celoti za hudo. Ubitih je bilo 44 oseb, ranjenih pa 150, obe številji pa se lahko še pomnožita ker še vedno odkopavajo ruševine. Napadajočih letal, ki so bila večina štirimotorna, ni bilo več ko 60, no dosedanjih vestih jih je bilo sestreljenih 18, tako da je bila ena tretjina napadajočih sil uničena. Angleško letalstvo je s tem izgubilo 100 članov svojega letalskega osebja.

## Odmevi sestanka v Rimu

Vsi komentariji poudarjajo popolno solidarnost Osi in njeno neomajno borbenost do zmag

Rim, 2. marca s. Rimski tisk, ki komentira sestank med Mussolinijem in Ribbentropom, poudarja njegov pomen v sedanjem trenutku. »Popolo di Roma« piše da erke in duh uradnega poročila o sestanku dovolj jasno govore. Italija in Nemčija korakata trdno združeni ki dosegli končne zmag, odločni nadaljevati borbo do uresničenja ciljev, za katere se je borba začela. »Messaggero« pa piše: Evropa bo razumela pomen neupogljivega sklepa, ki so ga večeraj sile Osi zopet tako izrazito in slovesno potrdile. Še enkrat bo spoznala, da predstavlja Osi silo, ki bo prevladala nad nasprotno koalicijo, silo, ki bo končno dala vsej Evropi red, pravičnost, varnost in plodovit mir za razvoj višje civilizacije.  
List nato popisuje usodo ki bi začela Evropo, če bi ruski boljševizem ter anglosaška hegemonija izšla zmagovito ter piše, da sovražniki Evrope napeto pričakujejo hiter in skoraj bliskovit zaključek vojne. Sovražniki morajo delati hitro, da bi preprečili Osi izkoriščanje neizmernih prednosti njenih strateških postojank in uporabe vseh njenih virov. Čas dela za Osi. London in Washington to vsak dan vzemirljivo ponavljata. Osi bo dala točno obliko ciljem svoje zmag, za katero se Italijani in Nemci borijo. Italija in Nemčija zagotavljata vsem evropskim narodom ugoden obstoj in dostojanstvo v kontinentalni solidarnosti ki jo zagotavljata pravičnost ter socialno sodelovanje, ki sta temelja fašizma ter narodnega socializma Italija in Nemčija zagotavljata vsem evropskim narodom ohranitev njihovih zakonitih interesov. Za to kontinentalno solidarnost, ki bo največje uresničenje civilizacije našega stoletja, se sile Osi s svojimi zavezniki z vsemi silami in s toskimi žrtvami bore.  
Berlin, 2. marca s. »Börsen Zeitung« piše: Če je na vzhodnem bojišču in v Tunisu propadel doberšen del sovražnih upov, na drugi strani bombni napadi na italijanska in nemška mesta odkrivajo da Anglosasi še vedno goje utvaro, da bodo z bombardiranjem zlomili moralni odpor osovih narodov. In ravno v tem oziru, izjavlja list, predstavlja poročilo o sestanku v Rimu močeno manifestacijo, ki bo podrdila sovražne upe ter istočasno okrepila upanje in zaupanje prijateljev Osi. V težki uri sta Italija in Nemčija ponovno potrdili: polno in nerazdružno skupnost svojih namenov in v svojih akcijah neizmisljivo gotovost v zmago in visok čut odgovornosti do boljševiške nevarnosti. Italijansko-nemška solidarnost zaključuje list, pomoni solidarnost cele Evrope. Čeprav nasprotniki tega nekoč vsi priznati. Navarnost nas sili k združitvi vseh sil. Toda prav tako nam daje moč za velike potrebne žrtve vizije svetle bodočnosti.

Budimpešta, 1. marca s. Poročilo agencije Stefani o obisku nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Rimu in o razgovorih, ki jih je imel odlični zastopnik Hitlerjev s Ducejem in z italijanskimi vojaškimi osebami, so objavili večerni listi na prvih straneh z velikim poudarkom. Listi opozarjajo na veliko važnost razgovorov v Rimu. Madžarski politični krogi poudarjajo, piše polturadni »Budapesti Ertesito«, da je Ribbentropov obisk še bolj potrdil sklen Italije in Nemčije, da bosta nadaljevali vojno do uničenja sovražnih sil.  
Bukarešta, 2. marca s. Poročilo agencije Stefani o sestanku med Ducejem in nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom so objavili vsi listi z velikimi naslvi ob enem s slikami obeh. Listi poudarjajo, da so razgovori potekali v duhu sodelovanja med obema državama.

Bern, 2. marca s. Švicarski radio in švicarska brzojavna agencija sta poročala o dnevnem povelju, ki ga je Mussolini dal velikim edincem ob povratku z ruske fronte v Domovino in svrhu odmora in spopolnitve. Listi se naprej objavljajo poročila in dopise o obisku von Ribbentropa v Italiji »Berne Tagblatt« pripominja, da so italijansko-nemški sestanki v nasprotju z ostalimi konferencami rodili zelo popolno poročilo ki je med drugim pokazalo Evropi vojne in mirovne cilje, ki jih hoče Osi doseči.  
Oslo, 2. marca s. Z velikimi naslvi objavlja ves tisk z največjim poudarkom izročitev Hitlerjeve poslanike Duceju in doje razgovore, ki jih je imel nemški zunanji minister v Italiji. Listi ugotavljajo, da je Osi trdno odločena nadaljevati borbo brez kompromisa do dosegne končne zmag.

## Gospodarski sporazum z Nemčijo

Rim, 3. marca s. Pod predsedništvom veleposlanika Giannina in ministra Clodiusa se je v Rimu sestal italijanski in nemški glavni odbor za ureditev gospodarskih odnosov med obema državama. Razen ureditve nekaj tekočih vprašanj je bil dosežen tudi sporazum glede plačevanja s kompenzacijami.  
Iz velenoslaništva zaveznike Japonske  
Rim, 2. marca s. Podpikovnik Masataka Gondo, prvi adjutant Ekse generala Morikaze Cimuzuja vojaškega in letalskega atašeya v Rimu, je napredoval v polkovnika.

# Tudi marec tako lep kakor februar?

## Marec bo najbrž bolj muhav in pričakovati moramo še številke, neprijetne vremenske spremembe

Ljubljana, 3. marca.

Zdaj smo se že tako navadili lepega vremena, da se nam zdi samo po sebi umevno. Zato se pa bomo tudi težko sprijaznili z vremenskimi neprijetnostmi, ki jih moramo pričakovati tudi v tem mesecu. Zdi se, kakor da se je lani spomladi spremeni naše podnebje. Od tedaj prevladuje lepo vreme in Ljubljana je bila deležna toliko sončnih dni kakor menda doslej še nikdar v enem samem letu. Dobro nebo pa ni naklanjalo lepega vremena le z dodatkom megle; tudi megla ni bilo mnogo, a prejšnje čase si v Ljubljani skoraj nismo mogli misliti sonca brez nje.

Tako lepe zime ni bilo že zelo dolgo, nedvomno ne nekaj desetletij. Topel je bil še december, da smo lahko uživali sonce, kakor da je bil še oktober. Prava zima je nastopila šele po novem letu in nekaj časa nas je poštono zeblo. Začeli smo se že bati, da bo tudi letošnja zima tako huda kakor lanska. Toda po prvem južnem vremenu, ki smo ga dobili ob koncu januarja, je bilo konec huišnega mraza. Ob svečnicah je bilo že nenavadno toplo in najbrž ne bomo pozabili tako kmalu nevihte z grmenjem, točo in pravimi poletnimi nalivi na svečnico. Februarja smo dobili potem enkrat sneg, ki je pa kmalu skopnel in začeli so se vrstiti sami lepi dnevi. Bilo je čudalje topleje. Zadnji dnevi so bili že pomladni v pravem pomenu besede. Meščani so že začeli obdelovati vrtove in menda več nihče niti ne misli na zimo ter da se bodo vremenske komedije šele začele.

Ali marec ne bo tako lep kakor februar? Najbrž ne, kajti februar je tudi v normalnih letih navadno najlepši mesec v letu, kajti tedaj doseže značilni tlak pogosto letni višek; lepo, ustaljeno vreme traja najdalj februarja — seveda so pa tudi iz-

jeme — in v tem mesecu je najmanj padavin. Marca se pa v ozračju že čuti nemir. Zračni tokovi niso več tako ustaljeni. Od časa do časa nam prinaša južno vreme dež, a pogosto tudi sneg. Oblačno je pogosto in le redki so dnevi, ko bi ostalo ves dan jasno. Zato najbrž ne bo več mnogo lepih dni v tem mesecu, kakršna sta bila prva dva. Skoraj čudež bi bil, če bi ne bilo več snega. Najbrž bo še večkrat snežilo, saj tudi aprila pri nas sneg ni nič nenavadnega. S tem pa seveda ni rečeno, da bo sneg obležal. Ozračje je že zelo segreto, pa tudi zemlja je že zdaj tako topla kakor je bila lani šele v začetku aprila. Zato se nam res ni treba več tako zelo bati marčevskih vremenskih muh, da bi ne nadaljevali mirno prvih spomladnih del na vrtovih. Sneg bo poslej le gnojil ter ne bo mogel škodovati vrtnim rastlinam.

Celo želeči bi si morali, da bi bil marec hladnejši. Toplo februarско sonce je poglno za rastlinske sokove, da so se popki na sadnem drevju začeli napanjati — mnogo prezgodaj. Zato bi bilo prav, da bi mrz zadržal brstenje. Vendar najbrž ne bo več mnogo hladnejše, čeprav ne bo sončno. Ze dolgo ni bilo izrazitega južnega vremena; ozračje je ogrelo predvsem sonce brez dotoka toplih zračnih tokov od juga. Zdaj pa nas bo najbrž pogosteje ogreval še jug. Tudi dež ne bo mogel škodovati. Na višjih, suhih legah bi se kmalu začela poznati suša, ker v tej zimi ni zapadlo mnogo snega da bi se zemlja dovolj napolnila snežnice. Uspoštevati pa moramo tudi, da je vladala lani več mesecev huda suša ter da se zemlja po nji še ni posebej dobro napolnila. Zato nas »slabo« vreme v tem mesecu naj ne vznemeli. Lepih dni, kakršni so bili februarja, si niti ne smemo preveč želeči.

## Izpred okrožnega sodišča

### Iz malega raste veliko — Karol Vizjak se je razvil v tatu velikega kalibra — Sedaj se bo pokoril 20 mesecev v družbi svojih kompičev

Ljubljana, 3. marca

Razpravna dvorana št. 79 je bila večerj dopoldne po daljšem presledku zopet prizorišče večje razprave. Na zatočno klopi je sedlo 7 obtožencev. Nabralo se je tudi nekaj poslušalcev, ki so pa prišli le poredkoma na račun, ker so obtoženci vse priznavali in se je razprava razvijala zelo monotono. Malemu senatu je predsedoval sos Rajko Lederhas. Sodelovala sta kot vobantata sos Ivan Kralj in Josip Zorko. Obtožnico je zastopal državni tožilec dr. Hinko Lučevnik, glavne tri obtožence pa je branil dr. Leskovic.

Obtožnica je bila obširna in so bili po njej obtoženci: 35letni samski sofer Karol Vizjak po rodu iz Trieste, bivajoč sedaj že več let v Ljubljani, 36letni samski delavec Franc Zagar po rodu iz Ljubljane, 32letni Kristijan L., pristojen v Breznicah pri Radovljici, po poklicu delavec, bivajoč v Ljubljani že 7 let, 39letni Rafael K., sofer, vdovec, pristojen v Prečno na Gorenjskem, 46letni Ilija H., po rodu iz Starobelske v Rusiji, bivajoč v Ljubljani že 14 let, pristojni delavec, brez domovinstva in državljanstva, doslej še nezakazan, 43letni prevoznik Ivan C. po rodu iz okolice Velikih Lašč in 34letni delavec, hlapec Albin P. po rodu in pristojnosti iz okolice Zagorja ob Savi.

Državni tožilec je najbolj obremenil prvoožbenega Karola Vizjaka, ki je bil doslej sicer že večkrat kaznovan, vendar le za manjše prestopke in z manjšimi kaznimi. Večino tatvin je izvršil skupno s Kristjanom S. ali pa na svojo pest. Zadolgoval je se v vsem, kar mu je prišlo pod roke. Mnogo bolj pisano preteklost ima drugoožbeni Zagar, ki ima v kazenskem listu vpisanih že okoli 25 kazni, med njimi štiri najtežje. Državni tožilec je zanj predlagal očitno odredbo, da naj se po prestani kazni pridrži, ker ni upanja, da bi se poboljšal in je nevaren tuji imovini. Vsi ostali so razen Kristijana S., ki doslej še ni bil kaznovan, in ga je zapeljala h kaznivim dejanjem brezposelnost in tovarišija, prišli na zatočno klopi kot posredovalci pri prodajanju nakradenega blaga ali kot kupci.

Prvi trije obtoženci Vizjak, Zagar in K. so bili obtoženi, da so od oktobra do decembra lani odpeljali železničarski združbi iz skladišča v Šiški 4 do 5 kub. m. drv v vrednosti 750 lir. Dejanje so vsi priznavali. Zagar je bil tisti, ki je bil zaposlen pri razkladanju drv na gorenjskem kolodvoru za razne privatnike. Pri vsakem vozu je izmaknil nekaj polen in si jih shranil posebej. Ko se mu jih je nabrala primerna količina, so jih vsi trije odpeljali in razprodali raznim gostilnam, zaslužek pa si delili. Obtoženci so ugovarjali le glede količine drv, češ da jih je bilo največ 3 kub. metre.

Vizjak in Kristijan L. sta konec novembra odnesla prof. Ubaldu Justinu v Zrinjskega ulici zimsko sukno z rokavicami in ključi v vrednosti 1.100 lir. Na strani sta jo prodala za 110 lir. Dejanje priznavata. Sukno je vzel Kristijan, oblekel pa jo je Vizjak. Prav tako nista tajila tatvine ročnega štirikolesnega vozička vrednega 1000 lir na škodo Mesnega zavoda za dojenčke in male otroke v Lavričevi ulici. Vizjak se je zagovarjal, da ga je ukradel v pijanosti in da mu je Kristijan celo branil. Kasneje sta ga s pomočjo petega obtoženca Ilije prodala upravljelstvu ruske kolonije za 400 lir. Voziček je lastnik dobil vrnjen, škoda pa trpi ruska kolonija.

Ista obtožnica sta potem v začetku decembra izmaknila dijaku Rudolfu Zalokarju iz veže na Tržaški cesti zimske sukniče vredne 1500 lir, plene rokavice in denarnico s 40 lirami. Trdila sta, da sta iskala delo, odločno pa sta se branila sumničnija, da bi bila beračila. Ko sta zagledala suknič brez nadzorstva, ga je Vizjak takoj obkrel in sta ga pozneje prodala po posredovanju zadnjega obtoženca Albina pred

zadnjemu obtožencu prevozniku Ivanu za 200 lir.

Razen tega je Vizjak izvršil še precej drugih tatvin samostojno. Tako je poletil ukradel železničarju Francu Mavsvarju iz nezaklenjene kuhinje v Černetovi ulici par moških čevljev v vrednosti 200 lir, septembra je odnesel trgovki Mari Štepičevi iz pisarne in ročne torbice daljnogled, vredne 1000 lir, septembra se je polastil pocinkanega škafa, vrednega 117 lir, last Marije Detela iz Križevniške ulice, novembra je ukradel med zasliševanjem stražnika Josipa Napasta, ki mu je iz pisarne na Bleiweisovi cesti odnesel aktovko v vrednosti 50 lir, oktobra je ukradel instalaterskega mojstra Lovra Pičmana, ki mu je v dvorišču v Aleševčevi ulici odnesel stroj za rezanje navojev. Končno je oktobra odnesel neznanemu lastniku iz odprte verande v Kersnikovi ulici staro flanelasto ruho. Vsa ta dejanja je Vizjak brez opeševanja priznaval in povedal, da je nakradeno blago pod ceno prodal. Večino predmetov so lastniki dobili kasneje nazaj.

Uprl pa se je odločno zadnji točki obtožnice, češ da je prevaril svojo ljubico pletiljo Marico. Obtožnica ga je dožila, da mu je izročila svojo živilsko nakaznico, ker se ji je predstavil kot detektiv in mož ki ima zveze pri raznih uradih. Hotela je, naj bi ugotovil, ali ji ni njen prejšnji gospodar, ki je prav tedaj odšla iz njegove službe, odrezal od živilske nakaznice preveč odrezkov za pol meseca. Vizjak je nakaznico vzel, nato pa je porabil zase. Obtožence je odločno zanikal, da bi jo bil »naplahtal« in izjavljal, da je niena prijava plod maščevanja. Res je nekaj odrezkov od nakaznice porabil, vendar ne s prevarnim namenom, saj sta si bila vedno dobra.

Drugoožbeni Zagar je odgovarjal samo za omenjeno tatvino drv na gorenjskem kolodvoru. Dejanje je v celoti priznaval, češ da je dva dobla mesto denarnera plačila za delo. Prav tako je vsa dejanja, ki jih je bil tožen priznaval Kristijan L. in na koncu izjavil, da ne ve, kako je prišlo, da je zasel na nepoštena pota. Rafael K. je bil soudeležen pri tatvini in prodaji drv, pri prodaji vozička ukradenega na škodo Mesnega zavoda za dojenčke, kupil je ukradene rokavice in mešetaril pri prodaji zimskega sukniča. Končno je bil obtožen, da je jedel kruh na karto, ki jo naj bi Vizjak izvalil od Marice s prevarnim namenom.

Ilija H. je odgovarjal zaradi posredovanja nakupa ukradenega vozička. Tatova sta trdila, da sta za posredovanje prejeli 100 lir nagrade, kar pa je H. odločno zanikal, češ da ne bi tega storil, saj bi šlo to na škodo ostalih Rusov, ker je kupila voziček ruska kolonija. Bil je prepričan, da je voziček poštnega izvora in za to je tudi priporočil vodstvu kolonije, naj ga kupi. Obtožence L. mu je zotrnil da ga prodaja zato, ker je v denarni stiski.

Zadnja dva obtoženca sta odgovarjala zaradi posredovanja nakupa oziroma nakupa samega plašča, ki je bil ukraden prof. Justinu. Albin je mešetaril, Ivan pa je kupil, dasi bi bil moral sumiti zaradi nizke cene, da je ukraden. Oba sta dejanje priznavala, vztrajala sta le, da nista mogla sumiti, da bi bil nepoštenega izvora. Prečitane izpovedi prič nose povedale narčesar bistveno novega. Edino v zadevi Marice, ki naj bi jo bil Vizjak prevaril, je kazalo ravno po izpovedi prizadete in njene tovarišice, da je Vizjakov zagovor verjeten in da je kvečjemu zagrešil utajo.

Po kratkem posvetovanju je senat šest obtožencev spoznal za krive po obtožnici, popolnoma pa je oprostil le Ilijo H., Vizjaka pa, da bi bil izvalil nakaznico od Marice s prevarnim namenom in Rafaela K., da bi bil jedel kruh, vedoč, da je kupljen na nakaznico, pridobljeno s prevarnim namenom. Obsojeni so bili: Karol Vizjak na 1 leto in 8 mesecev strogega zapor na 2 leti izgube častnih pravic, Franc Zagar

## Spominski večer Gabriela d'Annunzia

Ljubljana, 2. marca.

V ponedeljek zvečer je priredil Zavod za italijansko kulturo v Ljubljani uspel komemoracijski večer v spomin slavnega italijanskega pesnika Gabriela d'Annunzia, ki je umrl 1. 1938. Prostrana dvorana Kulturnega zavoda je bila polno zasedena. Med občinstvom so bili navzoči ing. Carra kot zastopnik Zveznega tajnika, prof. Zupančič predsednik ljubljanske Zveze šolnikov, za Akademijo prof. dr. Ramovš, dr. Windischer za Narodno galerijo in drugi zastopniki šolskih oblasti, profesorji ter mnogo slušateljev jezikovnih tečajev.

Večer je otvoril prof. dr. Vito Pavaluca, ki je najprej pozdravil zastopnike oblasti in vse prisotne, nakar je z izbranimi besedami očrtal pomen priveditve. Dotaknil se je življenja velikega pokojnika od njegovih otroških dni do smrti Prebral je tudi tri značilne njegove pesmi in nekaj posameznih stihov. Predavatelj je s svojimi jasnimi izjavami v skopo odmerjenem času odkril glavne značilnosti in svojevrstne lepote velikega pevca Italije. Dr. Pavaluca, ki je podal d'Annunziov umetniški lik kot dober pedagog, je za svoja izvajanja žel toplo priznanje.

Na 1 leto robije in 2 leti izgube častnih pravic, ne pa na pridržbo po prestani kazni, Kristijan L. na 4 mesece zapor in 1 leto izgube častnih pravic, Rafael K. na 3 mesece strogega zapor, 100 lir denarne kazni in 1 leto izgube častnih pravic, Ivan C. na 200 lir denarne kazni, pogojno za dobo 1 leta in Albin P. na 100 lir denarne kazni nepogojno.

Vizjak in Zagar sta prijavila priziv zaradi previsoke kazni, ostali obtoženci pa so se s sodbo zadovoljili.

## Nova Gherardijeva komedija na našem odru

### Premiera komedije „Jesen“ bo jutri

Ljubljana, 3. marca

Italijanski pisatelj Gherardo Gherardi, je znan našemu gledališkemu občinstvu kot avtor igre: »O, ta mladina!«, ki jo je uprizorjalo Drama pred eno sezono.



V. Skrbinšek, ki mu je poverjena glavna vloga

Preden spregovorimo o njegovem delu, je potrebno, češ da znova opozorimo na majhno, a važno razliko v oznaki iger. Italijanska dramatika se poslužuje v glavnem treh oznak: »tragedija«, »dramma« in »komedija«. Prva dva pojma uporabljata v istem smislu kakor mi, tretji, »komedija« pa je oznaka za vse igrane komedije po do najsoodnejših stvari. Pod pojmom komedije razumemo Italijani to, kar opredeljujejo mi najčistneje z oznako: igra komedija, veseliga, burka, skeč.

Zato se za naše čase čisto dogaja, da pričakuje občinstvo pod naslovom »komedija« igre dovolj komične vsebine in se mu za to čudno, če vidi igro, ki nima izrazito ko-

## Iz Spodnje štajerske

— Štajerska v borbi za končno zmago. V četrtek zvečer je bilo v dvorani štajerskega Heimabunda v Mariboru veliko zborovanje, na katerem je govoril zvezni vodja Franc Steindl. Zborovalcev je bilo nad 2000. Zvezni vodja je v svojem obširnem nagovoru naglašal, da bo letošnje leto odločilno za sedanjo svetovno vojno. Dosedanji okrožni vodja Strobl se je poslovil od Maribora. Vodstvo okrožja Maribor-mesto je prevzel mariborski župan Fritz Knaus. Štajerski Heimabund je priredil v soboto in nedeljo na Spod. Štajerskem 220 političnih zborovanj pod geslom »Zmaga za vsako ceno«. Zborovanja se bodo nadaljevala skozi 10 dni, tako da pridejo na vrsto tudi vse večje vasi Spodnje Štajerske.

— Življenje in umiranje. V Ptujju je bilo rojenih prejšnji teden 10 otrok. Poročili so se v zadnjih treh tednih Stanislav Arnejčič z Nežo Bratošek, Lovrenc Zebek s Katarino Lozinček in Franc Zelenc z Marijo Ropič. Umrli so pa Robert Cestnik, Anton Pavlinič, Marija Kirbiš, Neža Bezjak, Anton Kuhar, Johanna von Mellin, Katarina Zelinček, Arthur Fersch, Georgis Angelicopolnes, Marija Lah, Janez Pohorec, Janez Emeršič, Ana Fajfer, Marija Vičar in Franc Pintarič. Na Pragerskem so se poročili od 7. do 23. febr. s Enest Tramšek z Ivanko Kovarčič in Franc Volavšek s Terezijo Kancler. V Skofjvaji pri Ptujju so bili od 7. do 23. februarja rojeni 3 otroci. Poročili se je Janez Sagadin z Marijo Skaza, v Laškem pa Mihael Deuschmann z Julijano Sivka in Franc Romih z Marijo Pinter. Rojeni so bili 4 otroci. Umrli so pa Marija Seiberl, Marija Krajšek, Janez Golc in Ana Jager roj. Pec v Rogoški Slatini je bilo od 8. do 15. februarja rojenih 12 otrok, poročili so se Franc Kocbek z Marijo Berghaus, Janez Lovrenčak z Emo Lesjak, Janez Polajšer z Ana Sket. Umrli so Blasina Walter, Rozalija Mišnar, Terezija Mišnar in Katarina Jagodič.

mičnih prizorov, temveč je samo po svojem celotnem bistvu lažjega značaja.

Ena izmed takih iger je Gherardijeva »Jesen«.

V njej gre za dovolj resne stvari: za premoženjski bankerot družine, ki upa rešitve od nekega zdravnika. Ta naj bi s pomočjo formule za kak nov medikament pomagal na noge finančnemu stanju neke akcijske družbe za proizvojnjo zdravil.

Bistvo prave komedije je, da vnašajo vanjo komiko značaji oseb. V tem je Gherardi zvest stari tradiciji in tako so komedijski značaji: predvsem dr. Riccardo (V. Skrbinšek), njegov bivši sošolec Gregorio (P. Kovič), njegova žena Tereza (Nablocka), pevka Giulia (Gabrijelčičeva) in poleg nje še nekaj epizodnih oseb.

V glavnem dejanju pa so kontrapunktično vnesene tri ljubezni: nekdanja — med Terezo in Riccardom, nastajajoča — med Riccardom in Giulio in Giudittina (Sancinova) do pravega in nepravega ženina.

Gherardiju ni moči očitati, da bi obteževal svoje igre s kakimi posebnimi problemi; njegova priljubljena navada je, da razvedra resneje trenutke človeškega življenja na lahketon način, z optimizmom, ki napravlja iz nesreče samo trenotno zažago in govori med vrticami gledalca: Ne menjaj življenja pretežno — vse gre mimo — kakor oblak mimo sonca!

Gherardijeva igre nikjer nasilno ne izsiljujejo smeha; njegova želja je zgolj, da bi zbudil v gledalca nasmešek sočustvovanja z njegovimi osebami in tolažljivo zavest, da ni vse tako hudo, kakor je videti na prvi pogled.

Če čitaš njegove igre, se ti zde, kakor scena, kjer stoji pripravljene prikupne marionete, toda še brez življenja, ki ga jim dajo šele igralci, ko pridejo za nit in razgibljejo dejanje. Zato zavisi uspeh igre v veliki meri od njih.

Razen že omenjenih, bodo nastopili še: Nekerst v vlogi ženina Stefana, Brezgar kot Carlo, Raztresen kot Mario, Simičeva kot Lena in Verdonen v vlogi Attilia. Igro je režiral prof. Osp Šest, scenograf je inž. E. Franz. Premiera bo v četrtek 4. t. m. Maša Slavčeva

## Iz Hrvatske

— Meioračjska dela. Iz Vitine preko Proboja bodo zgradili do Humca glavni kanal, iz katerega se bo namakala na obeh straneh zemlja. Kanal bo dolg 13 km in v dolžini 4 km je že izkopan. V kratkem se prično nadaljnja meioračjska dela v vasi Raduški.

— 270.000 novih sadnih dreves. Glavno ravnateljstvo za kmetijstvo je pozvalo velika županstva naj mu dajo na razpolago vse drevesne sadike kar jih imajo. Državne sadiške šole bodo lahko tale letos na razpolago okrog 270.000 tri- do štiričetnih sadnih dreves, ki bodo posejana po vseh krajih, kjer je za razvoj sadjarstva ugodno podnebje.

— Hrvatsko švicarska trgovinska pogajanja. Pod vodstvom glavnega ravnatelja za trgovino, obrt in industrijo Ir. Cabasa je odptovala te dni v Bern hrvatska delegacija na pogajanja o novi trgovinski pogodbi med obema državama.

— Delavska univerza v Zagrebu. V hrvatski delavski zbornici v Zagrebu je bila oni dan otvorenja prva hrvatska Delavska ljudska univerza, ki jo je ustanovil kulturni osek hrvatske delavske zveze. Načelnik oleska je v otvoritvenem govoru omenjal bodoče naloge nove Ljudske univerze, ustanovljene na željo delavcev samih. Prvo predavanje je imel znan hrvatski govornik dr. Vladimir Cizak. Predaval je o kapitalizmu.

— Film za kmečko prebivalstvo. Glavni ravnatelj za kmetijstvo je ukrenil vse potrebno, da se bodo prikazovali po hrvatskem podeželju posebni filmi za kmečko prebivalstvo. Potujoči kinematografi posejijo do konca maja okrog 90 krajev.

— Zatriranje verizništva. Pod predsedstvom kmetijskega ministra ter v navzočnosti ravnatelja za prehrano in zastopnikov generalnega ravnateljstva za promet javno varnost in red ter notranjo upravo je bilo te dni v Zagrebu posvetovanje, na katerem je bilo sklenjeno poostriiti v svrhu zatiranja verizništva predpise o potovanju.

dajne postaje, zbor nemške delovne službe, slišati beograjske opere in vojaške godbe. Beograjska oddajna postaja prireja že dolgo nemško italijanske vojaške ure.

## Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 3. marca: Kunigunda, Milana.

DANASNJE PRIREDITVE  
Kino Matoca: Zvezda iz Ria in Dunajška kri.

Kino Sloga: Plesalka.

Kino Unión: Dekle z nasprotnega brega.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

## Sportni pregled

### Športne prireditve na Hrvatskem

Prejeli smo poročilo o poteku športnih prireditve, ki so bile na Hrvatskem prejšnje nedelje 21. februarja. Kakor običajno je večina športnikov nastopila v Zagrebu, nekaj pa tudi v njegovi okolici in v pokrajini.

V Zagrebu so igrali že prvo prvenstveno tekmo. Prav za prav samo nadaljevanje tekme med Concordio in Haškom, ki je bila jeseni zaradi grobega incidenta znanega Kaciana v 44 minuti prvega polčasa prekinjena. Hašk je po odločitvi zveze nastopil pri nadaljevanju samo z desetimi igralci brez izključenega Kaciana. Concordia pa je bila kompletna. Vendar ji tudi ta prednost ni pomagala. Haškova desetorica je bila boljša, ni ji pa uspelo doseči nobenega zgoditka. Tako se je tekma v prvem stvenem delu končala 0:0. Drugi polčas so igrali prijateljsko in je Concordia zmagala 2:1 (0:0). Navzočih je bilo 3500 gledalcev, po večini pristavev purgerjev, ki so vneto navijali za Haško.

Istega dne je gostoval v Zagrebu osješki Hajduk in nastopil proti Gradjanemu Tekmu je bila tipično prijateljska, brez prave borbenosti. Gradjanski je bil daleč boljši in je zmagal 7:0 (3:0).

Na Sijemenu je bil smučarski dvoboj Haška in »Zagreb«. Za vsak klub je nastopilo po pet tekmovalcev. Najboljši čas je dosegel Haškovec Abdon Fulepp 1:41.4. Kot moštvo pa je zmagal »Zagreb« 35:17.

Kakor ve povedati naš pozni vir, se v nedeljo nastopili v Zagrebu slovaški tabletenisti, člani OAP »Armada«. Njihov nasprotnik je bila »Urania«, nato pa so v ponedeljek in torek odpotovali v Osijek in igrali proti mestni reprezentanci in moštvo »Radnika«. V sredo bodo igrali v Borovu proti »Borcu«, v petek v Varaždinu proti »Zagorcu« in nato v nedeljo v Zagrebu proti Haški. Gostovanje dunajske »Postportsgesellschaft« je bilo odpovedano.

V Sisku bodo v kratkem začeli z gradnjo novega mestnega stadiona na nekdanjem »Sogestincem« igrišču. Načrte je izdelal inž. M. Srnc. Stadion bo v središču mesta.

### Leupold padel na vzvodnem bojišču

Nemške smučarje je razžalostila vest, da je na vzvodnem bojišču padel eden njihovih najboljših smučarskih prvakov, znan Herbert Leupold. Doma iz Slezije se je uveljavil zlasti kot specialist za teke in stafete. Večkrat je zmagal tudi na mednarodnih nastopih.

Znani svetovni prvak v smuku Pepi Jennewein se kot vojak udeležuje v zboru nemških lovskih letal kot dober pilot. Pripovedujejo, da je dosegel že več značilnih zmag.

Iz zboru nogometnih sodnikov. Po zivajo se vsi gg. sodniki, da se zanesljivo udeležijo obveznega plenarnega sestanka, ki bo jutri ob 18. v prostorih CONI, palača Kreditne banke. Vsi gg. sodniki naj prinesejo s seboj stare izkaznice, ki se bodo podaljšale za 1. 1943.

## Iz Gorenjskega

— Nov grob. V Selah je umrl nedavno znani posestnik Alojz Kosec, star 35 let.

— Nov vodja skupine v Homcu. Krajevna skupina Homec je dobila novega vodjo Berberniga. Dosedanji vodja skupine je bil nadučitelj Zeichen.

— Požar. V nedeljo zvečer je izbruhnil požar pri posestniku Mihaelu Šlibarju v Moravčah. Gorel je hlev in gospodarstvo poslopje. Na pomoč je prihitela v Moravčah mudeča se policija, ki je rešila vso živino in preprečila večjo nesrečo.

— Mestna straža v Kranju. Kranj je dobil mestno stražo, ki jo je oni dan pred županstvom pozdravil župan Friedrich Mörth. V pozdravnem govoru je posebno povlari pomen mestne straže, ter ji naložil odgovorno dolžnost, ki jo mora v smislu nemškega reda izpolnjevati vestno, strogo in pravično.

— Copate za vojake. V Kamnik so prispelle prve pošiljke copat za vojake. Krajevna skupina Gornji Tuhnj jih je poslala 126 parov, krajevna skupina Motnik 110, krajevna skupina Kamniška Bistrica pa 90 parov.

## Radio Ljubliana

ČETRTEK, 4. MARCA 1943-XXI  
7:30: Slovenska glasba. 8:00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 12:20: Pošče. 12:30: Poročila v slovenščini. 12:45: Operetna glasba. 13:00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 13:10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13:12: Pisana glasba. 13:25: Prenos iz Nemčije. 14:00: Poročila v italijansčini. 14:10: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Lahka glasba. 15:00: Poročila v slovenščini. 17:00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 17:10: Pet minut gospoda X. 17:15: Na harmoniko igra Avgust Stanko. 17:35: Godalni orkester, vodi dirigent Angelo. 19:30: Poročila v slovenščini. 19:45: Lahka glasba. 20:00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 20:20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20:30: Koncert orkestra Co-ra. 21:00: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje sopranistka Ksenija Vidali. Operna glasba 21:30: Simfonični koncert, vodi dirigent Previtali v omoru; Predavanje v slovenščini. 22:45: Poročila v italijansčini.

Poravnajte čim prej zaostalo naročnino!

# Marec — sadjarski mesec

### V tem mesecu ima sadjar posebno mnogo dela — Nasveti strokovnjakov za vrtnarska in sadjarska dela

Ljubljana, 3. marca

Po tem, koliko ima sadjar dela v posameznih mesecih, je imenoval sadjarski strokovnjak Humek marec kot pravi sadjarski mesec. Naši sadjarji se tega tudi zavedajo; zdaj se je treba pripraviti, da končajo dela, ki morajo biti končana pred pomladjo in se s sejo začnejo niso letu pravi, čeprav je bilo vreme ugodno. Celo preteklo nedeljo smo videli številne vrtnarje na vrtovih pri obrezovanju sadnega drevja in lepotečnega grmovja.

Marec je zadnji čas, da sadjar osnaži sadno drevje. To delo bi prav za prav moralo biti končano že prejšnji mesec. Nekaterim sadjarjem se drevo smili kakor pravijo ter nečesto zrežirajo krošnje. Zavedati bi se pa morali, da mora drevo imeti tudi dovolj svetlobe, solnca, če naj rodi. Zato je treba pregoste veje požagati. Samo po sebi se razume, da je treba odstraniti suhe veje. Prav tako je potrebna dolga operacija za nalomljene veje. Seveda mora sadjar pametno redčiti krošnje in ne zagati in rezati vsega, kar mu pride od roke.

Prav tako omenimo opravilo je, da očistimo staro, okrnelo skorjo s strguljo. Drevo začnemo snažiti od zgoraj. Osnažimo tudi debelejšje veje s hrupavo, odmrlo skorjo, ne le debla. Odstranimo mgramo ves lišaj in mah. Priporočljivo je tudi, da namažemo osnažene veje z drevesnim karbolinom, ki uniči škodljivce, preprečuje pa tudi rast lišajev in mah. Nekateri mislijo, da je apno prav tako dobro tudi za ta namen, vendar ne učinkuje. Beljenje drevja, vejevja z apnom pa koristi, da nekoliko zadržujemo prezgodnje odganjanje, kajti belina odbija solnčne žarke, da se drevo ne segreje tako hitro in začno prezgodaj krožiti sokovi.

Marec je pa sadjarski mesec, zlasti letos, ko je tako ugodno vreme, ker zdaj sadimo sadno drevje. Vzemite v roke Skujčev »Delovni koledar«, da se boste spomnili na sadjarska in vrtnarska dela, ki vas še čakajo! Sadjar prireže poskodovane korenine drevesc, ki jih sadji. Rezi morajo biti obrnjene k tlemi. Vrh naj ima štiri pravilno razraščene veje. Mladike pripravimo pri jablanah, hruskah za dve tretjini, pri češnjah in slivah za tretjino, tako da so ocesa na zunanji strani in obrnjena navzdol. Najprej je treba saditi češnje in slive, jablane in hruške pa pozneje. Letos je pa bilo ugodno vreme za saditev drevja že prejšnji mesec. Priprave za saditev bi vsakomur lahko končali že zdavnaj, to se pravi izkopali jame, pripravili kome, gnoj, se poznanimi za drevesca itd. Drevesce je treba posaditi čim prej, najbolje takoj, čim ga prinesiš iz drevesnice. Ni vseeno, kako

globoko sadiš. Strokovnjaki pravijo, da je bolje saditi raje previsoko kakor pregloboko, kajti drevesce se kolikor toliko sesede v jami z zemljo vred. V vlažnih legah je seveda treba saditi visoko, n. pr. na Barju v nasipe. Drevesce je treba privazati k dovolj močnemu kolu, toia se jeseni v začetku ga samo brini, da ne bo obviselo, ko se bo sesedlo. Četudi prerosi ob robu jame in po kolobarju, da ostane zemlja vlažna in topla. — Zdjaj je tudi čas za precepjanje. Precepujemo nerodovito drevje. Posebno s tem delom moramo pohiteti, da bo opravljeno dovolj zgodaj. Divjake je treba cepiti približno 5 cm od tal, ne pa do 30 cm, kakor delajo nekateri. Cepilna mesta je treba dobro zamazati s cepilno smolo. Čez cepilce privemo locnje, da jih ne polomijo ptiči, pozneje pa privezujemo na nje mlade poganjke.

Zdjaj je treba sadjarjem posebno priporočati, da zasenijo špalarno sadno drevje, posebno marelice in breskve. Koristilo bo pa tudi drugemu drevju v ta namen uporabljamo vrčevino, če je pa nimamo, so dobre tudi smrekove veje. Če drevja ne bomo zasenčili, bo začelo prezgodaj cveteti, ker je letos postalo toplo nenavadno zgodaj. Sadjarji se zelo boje, da bo letos drevje, kolikor ga bo sploh cvetelo, slabo rodilo, saj je upravičen strah pred pozebo. Pri nas imamo včasih slano še maja, drevje pa začne cveteti v drugi polovici aprila, a marelice in breskve še prej — ko se pomlad začne ob svojem času. Verjetno je, da bo letos drevje začelo cveteti več tednov prej.

Sadjar bo zdaj prekopal zemljo pod slivami, češnjami in jagodnicam, kar je potrebno, da uniči škodljivce, predvsem črešnjevno muho, ki prezimuje kot buba v zemlji. Zdjaj lahko sadjar opravi še mnogo, da mu pozneje ne bodo delali toliko škode škodljivci. Ob toplih dneh že zapuščajo svoja skrivališča samice cvetočera in odlagajo jajčeca na cvetne popke sadnega drevja. Sadjar hodi na vrt ob hladnih jutrih in otrasa otrple hrošče na rjuhe ter jih uničuje. Zdjaj bo tudi čas za skropljenje sadnega drevja, zlasti, če bo še tako lepo vreme. Skropljenje je posebno priporočljivo, preden se začne odrti popke. S skropljenjem bomo tudi zavirali popke pred požrešnimi vrabci in drugi ptiči, ne le uničili škodljivcev.

Vsega dela, ki zdaj čaka sadjarja in vrtnarja, ni ni mogoče naštet. Posebno dokler bo lepo vreme, bo na vrtu in v sadovnjaku dan za dnem dovolj dela; zimskega počitka je konec. Kar bomo zdaj zamudili, se nam bo maščevalo vse leto.

## DNEVNE VESTI

— Papež odobrili pričetek postopka za svetništvo Pija X. Iz Vatikana poročajo, da je papež Pij XII. odobril uvedbo postopka za blaženstvo in svetništvo papeža Pija X. Tudi je zasedala te dni v vatikanski prestolnici dvorani obredna kongregacija v papeževih navzočnosti. Razpravljala je o postopku za svetništvo kitajskih mučenčev, med drugim treh škofov Gregorja Grassija, Franca Fogolite in Antona Fanto, sajta, ki so bili pobiti zaradi verske mržnje leta 1900. Navzočih je bilo osem kardinalov, med njimi obredni prefekt kardinal Salotti ter poročevalci kardinal Granito.

— Italijansko-rumunska kulturna manifestacija v Pompejih. V prostornih gledališču Ospizio je bila svečana proslavitev desetletnice, kar je pričel tečaj rumunščine. Te spominski slovesnosti so prisostvovali predsednik Kr. zavoda Galassia-Paluzzi, neapeljski odličnik ter številni zgodovinarji in arheologi. Slavnostni govornik je bil ravnatelj rumunske akademije v Rimu prof. Lambirino Sciarlat, ki je v zgostenih obrih prikazal proces romanizacije predelov ob Donavi in Rumuniji. Svoja izjavljanja je ponazoril s številnimi posreženimi posnetki o starih rimskih umetninah in donavskem področju. Sprogovorila sta zatem tudi zavodov predsednik Galassia-Paluzzi in predsednik kampanske sekcije omenjenega zavoda eks. Maiuri. Oba sta podčrtala tesno sodelovanje med predstavitelji italijanske in rumunske umetnostne in kulturne tvornosti.

— IV. dan Italijanov v svetu. V palači Firenze v Rimu se je sestalo te dni ravnateljstvo društva »Dante«. Predsednik nac. svetnik Srečko Felicioni je poročal o kulturni in propagandistični delavnosti, ki jo je razvijalo društvo »Dante« v preteklem letu. Število tečajev italijanskega jezika in kulture se je pomnožilo na 414 z 18.000 udeleženci. Na seji ravnateljstva so sklepali tudi o »IV. dnevu Italijanov v svetu«, ki bo dne 16. maja. Letošnji dan Italijanov v svetu bo posvečen spominu Vojvode Aostskega.

— Novi taksi predpisi in uporaba taksnega papirja. Z merodajnega mesta smo naproseni, da objavimo naslednje: Z odredbo Visokega komisarjata za Ljubljansko pokrajino št. 16 z dne 8. februarja 1943/XXI (Službeni list z dne 10. 2. 1943) je uvedena v Ljubljanski p-krajini obvezna raba taksnega papirja. Cien 2 te odredbe so nekateri vlogopodajalci in so tudi glede prošnji, ravnateljstvo in pritožb napočeno sklepali da so, čeprav pisane na taksnem papirju, zavezane tudi taksi po dosedanjih taksnih predpisih. Po pojasnitvi, ki jih je dal odgovorilčanec finančnega ministrstva, je to naziranje napočeno. Uporaba taksnega papirja za prošnje, vloge, potrdila in pritožbe omenjene v čl. 2 citirane odredbe, nadomestja takso po dosedanjih predpisih. Prednje objavljamo v pojasnitvi, ker so tudi nekateri uradi dajali na tozadevna vprašanja napočeno informacije.

— Odklidanje italijanskemu novinarju. Podporočnik Giancarlo De Betta, urednik mlanskega dnevnika »Il Popolo d'Italia«, ki je uvrščen v sestav osmega pehotnega polka, je bil prejel hrabrostni vojni križec v znak priznanja za njegovo hrabro zadržanje na bojišču.

— Proslavitev ustanovitve italijanske ortopedije. Iz Bolone poročajo: V dvorani ortopedične klinike zavoda Rizzoli je bila svečana proslavitev ustanovitve italijanske ortopedije Aleksandra Codiville ob 31-letnici njegove smrti. Predsednik zdravniške kluške družbe v Bolozni prof. Lenart Martinotti je poveljeval po-

dobo zaslužnega ustanovitelja italijanske ortopedije Aleksandra Codiville, ki je bil svojčas predsednik omenjene družbe. Napovedal je publikacijo z življenjepisom znamenitega učenjaka ter z razpravami, ki jih je bil napisal A. Codovilla. Predsednik medicinske in kirurške fakultete bolonske univerze prof. Guido Guerrini pa je spregovoril v imenu bolonskih znanstvenikov. Codivillov lik so očrtali z zanimivimi podrobnostmi pokojnikov prijatelja prof. B. Nigrisoli, pokojnikov učence prof. Delitala, prof. Gherard Formi ter prof. Africo Sera. Tej priložnosti spominski počastitvi znamenitega učenjaka so prisostvovali poleg predstavnikov številne osebnosti bolonskega znanstvenega in zdravstvenega življenja. Navzočni pa so bili tudi številni vojni ranjenci iz vojaškega ortopedičnega središča, ki ima svoj sedež v zavodu Rizzoli.

— Cerkveno slavje v Veneziji ob 25-letnici »noči osmih ur«. V Benetkah je bila cerkvena slovesnost ob 25-letnici dogodka, ko je priletelo nad Benetke v prejšnji svetovni vojni trideset sovražnih letal ter metalo bombe na mesto. K sreči ni bilo tedaj nobenih človeških žrtev. To je bila »noč osmih ur«, ki je ostala Benetčanom v živem spominu, saj se je tedaj podal benetški patriarh La Fontaine v baziliko sv. Marka ter objubil v imenu benetškega mesta ob sliki Marije Nicopelske, da bo zgradil Mariji Nicopelski na kraj novo svetišče. Naslednje leto bo to častno svetišče dokončano. Predčvrčanijim so se zbrali verniki Benetk in benetške nadškofije po svojih cerkvah in so se spomnili zgodovinskega dne pred 25 leti.

— Umrla je hčerka slavnega admirala. V Rimu je umrla profesorica Feli Aubry. Pokojnica je bila hčerka slavnega admirala, ki se je v imenu Italije prvi izkrcal v sredozemskem delu Afrike. Bila je šest let v ministruvstvu za narodno kulturo ter predstojnica tajništva v uradu za književno, znanstveno ter umetnostno lastništvo.

— Zadurgarje. Glasilo Nabavljane združbe železničarjev Ljubljanske pokrajine, izhaja letos redno vsak mesec, zato se je pa zmanjšal obseg posameznih števil. Zdjaj je izšla marčeva številka, ki objavlja predvsem najbolj koristne gospodinjske in gospodarske nasvete. Nadaljuje se D. Vahnov zgodovinski oris Novega mesta.

— Srečnosne številke. Pri nadaljnjem zrebanju nagrad zakladnih bonov z zapadlostjo 15. septembra 1951 so bile izrečane sledeče srečnosne številke, ki bodo prinesle srečnikom lepe nagrade po 100.000 in 50.000 lir. V seriji A-21: Dve nagradi po 100.000 lir za štev. 385.989 in 1.596.107. Štiri nagrade po 50.000 lir za štev. 819.598, 1.257.486, 1.707.025 in 1.715.222. V seriji A-22: dve nagradi po 100.000 lir za štev. 187.565 in 339.271. Štiri nagrade po 50.000 lir za štev. 44.702, 141.497, 1.322.658 in 1.451.392.

— Odkritje zgodovinske freske. Iz Padove poročajo: V cerkvi sv. Benedikta v Padovi je bila odkrita freska izredne zgodovinske in umetnostne važnosti. Odkritje je prišlo povsem slučajno v zvezi z obnavljanimi deli Zgodovinski pomen je v tem, ker je sedaj pojasnjeno vprašanje, ki je bilo dotlej nerazrešeno, to je dali je imelo svetišče zgrajeno 1195. eno ali tri ladje. Kraji, kjer so našli omenjeno fresko, je namreč v globini domnevane leve cerkvene ladje. S tem je potrjena teza oih umetnostnih zgodovinarjev, ki so zatrjevali, da je imelo leta 1195. zgra-

**LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI**

**KINO UNION — TELEFON 22-21**

Poguba mednarodnega pustolovca zaradi sentimentalne zaljubljenosti

**Dekle z nasprotnega brega**

V glavnih vlogah: Maria Mercader, Milena Penovich, G. Lazzarini in G. Barnabo

Predstave: ob delavnikih ob 16. in 18.15 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30 uri

---

**KINO MATICA — TELEFON 22-41**

Ob delavnikih ob 14.30 Zvezda iz Ria. Ob delavnikih ob 16.30, 18.30 in v nedeljo ob 14.30, 16.30 in 18.30 uri

**Dunajska kri!**

**Zvezda iz Ria**

Diven romantičen film s plesom in godbo. Najlepša plesalka La Jana, Gustav Diesel

**Dunajska kri**

Najboljši film sezone! Remek delo Willy Forsta! Divna godba, slagerji, ples, humor! Najboljši komiki Hans Moser, Theo Lingner ter simpatična Maria Holst in Willy Fritsch

---

**KINO SLOGA — TELEFON 27-30**

Napeta kriminalna drama

**Plesalka**

z najboljšimi švedskimi igralci Haken Westergren, Annalisa Ericson, John Ekman

Režija: Weyler Hildbrand

Predstave od 14.30 ure dalje

jeno svetišče tri cerkvene ladje. Umetnostni pomen novo odkrite freske pa je v tem, ker nam kaže umetnostne težnje iz dobe, iz katere ni v Padovi nobene ohranjene umetnine te vrste. Freska prikazuje Marijo na prestolu z Jezusom v naročju. Spričo bizantinsko starinskih značilnosti, ki odlikujejo omenjeno arhaično umetnino, je soditi, da poteka iz časa, ko je bila cerkev zgrajena. Je odlično ohranjena, četudi je precej trpela zaradi vlage. Le Marijin obraz je nekoliko obledel.

— Nagradni natečaj za najboljšo umetniško fotografijo. Da se izpodbudijo prizadevanja, nanašajoča se na umetniško izdelovanje fotografij, je objavil rimski dnevnik »Il Littorale« izveren natečaj. Ob koncu vsakega meseca bo objavil omenjeni dnevnik najlepšo umetniško fotografijo s sportskim posnetkom, ki bo razen tega nagrajena z dvesto lirami. Ob sklepu leta pa bo vseh devet nagrajenih fotografij na novo objavljenih, čitalci omenjenega dnevnika pa bodo imeli priliko, da izrazijo svoje mnenje o najboljši sliki, ki bo nagrajena s 500 lirami.

— Duhovnik slikar razstavlja v Rimu. Iz Rima poročajo: Med osebnimi razstavami, ki si sledijo v prostorih Zveze rimskih profesionalistov in umetnikov, vzbuja posebno zanimanje rimskega kulturnega občinstva slikarska razstava duhovnika-umetnika Angela Rescalija, ki razstavlja topot že četrtič v Rimu. V slikah tega slikarja samouka se odraža duševna mirnost, iskrena vedrina. Angelo Rescali je po rodu iz Cremona. Dve leti živi v Rimu, kjer opravlja svojo duhovniško službo v neki rimski predmetni cerkvi.

— Spominska počastitev Marije Kristine Savojske. Na pobudo nacionalnega kulturnega zavoda v Sorrentu je bila v gledališču Tasso v navzočnosti sorrentskega nadškofa eks. Emanuela ter številnih predstavnikov prisrčna spominska počastitev Marije Kristine Savojske. Njen vzhajen lik je očrtal slavnostni govornik Eugen Cutolo.

— Smrt pri poštni liniji. 52-letni mehnik Avguštin Crosta iz Pavije je šel na poštni urad po opravlkih. Stal je pred pošto linico, ko se je nenadoma zerudil na tla. V bližini stoji še kakor mu prisrkočilo na pomoč, ki pa ni zaželela. Matur je pozneje ugotovil zdravnik, je Crosta nenadoma umrl zaradi srčne kapi.

— Predavanje rumunskega polkovnika v rumunski akademiji v Rimu. V okviru cikla predavanj, ki jih organizira rumunska akademija v Rimu, je predaval polkovnik Corbuanu, letalski ataše pri rumunskem poslanstvu v Italiji, o Rumunji v sedanjih vojni. Očrtal je pomen, ki ga ima Rumunija kot evropska straža ob Donavi. Prikazal je delež rumunske vojske v borbah na vzhodnem bojišču. Predavaču so prisostvovali številni rimski diplomatski predstavniki.

— Nemška pesem v Rimu. Nemški zavod za kulturno zgodovino je organiziral v Rimu serijo glasbenih večerov, ki so posvečeni temi: Lied (pesem) kot izraz nemške duše. Znana nemška sopranistka Hilda Gaden je na enem teh večerov zepela vrsto izbranih nemških pesmi od Goetheja do Schumanna. Na klavirju jo je spremljal prof. Lerchenfeld. Nemškemu glasbenemu večeru je prisostvovalo številno rimsko kulturno občinstvo.

— Nesreče. V zadnjih dneh je bilo sprejetih v ljubljansko bolnišnico manj ponesrečencev kakor navadno. Alojz Rus 69-letni posestnik iz Vel. Gabra, je padel pod konje; ranjen je na glavi in rokah. — Antonija B-kavšek, 32letna hči posestnika z Brezovice, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Dveletnega sina posrka z Mle Ligojne, Fr. Japlja, je podrl kolesar; otrok je potolčen na glavi. — Marjan Gmeiner, 20letni ključavničar železničar, se je ranil na levi roki. — Triletna hčerka hišarja iz Vel. Lošč, si je z vrtnarski miškarjami odrezala prst desnice.

— Etimolog. XV. knjiga, letnik 1942, je pravkar izšel. Obsega 96 strani na dohrem papirju. Kakor dosežanje publikacije »Ljubljanskega etnografskega muzeja«, je tudi ta na lepi znanstveni vobini in vsebuje številne tehtne razprave. To knjigo je uredil dr. R. Ložar, ravnatelj etnografskega muzeja. Objavljene so naslednje razprave: Fr. Kotnik: »Blaženi želeži na kres in čar kresnice.« B. Orel: »Čarodnejni obred in mit kolenciča ter bosmana v slvenskih žentovskih občajih; Rajko Ložar: »Prazgodovinske osnove slovenskega narodopisja.« M. Gršček: »O tipu praviljice o Amorju in Psihi.« Krašnje prispevke sta napisala V. Novak, dr. J. Lokar. Na vsebino posameznih razprav se še povrnemo.

## IZ LJUBLJANE

—lj Vreme se spreminja. Včeraj popoldne je začel pihati močen jug, ki je naglano tanke oblake, da je bilo davi malo oblačno. Davi je nebo zelo žarelo kakor navadno ob južnem vremenu. Vendar se je jug ponoči unesel in je še nekaj upanja, da se sonce še ne bo povsem skrilo. Včeraj popoldne je bilo še topleje kakor v ponedeljek. Najvišja temperatura je dosegla že 18.2°. Davi je znašala minimalna temperatura 0.8°.

—lj Živilski trg. Danes je bil prvi tržni dan v mesecu, kar se je nekoliko poznalo na trgu. Promet je bil precej živahen. Trg je bil sorazmerno dobro založen. Precej je bilo domače zelenjave, največ motovilca in spinače. Med uvoženo zelenjavo je zdaj največ endivije, a mnogo je še vedno cvetače. Zdjaj je tudi živahnejše zanimanje za semena. Prodajalke semen so dobro založene z vsem, kar potrebuje meščanski vrtnar. Na zelenjadnem trgu je zdaj napredaj tudi nekaj čebulica. — Med uvoženim blagom je bilo danes še precej več čebule kakor v soboto.

—lj Dolga vrsta ljudi pred poslovalnico Glasbene matice. Tudi davj se je vrstila pred vrati Matične koncertne poslovalnice prava množica ljudi, ki so čakali, da kupijo koncertne vstupnice. V prejšnji svetovni vojni so se vrstili ljudje tako pred specerijskimi trgovinami, zdaj je na prav tako, če ne celo bolj cenjena duševna hrana kakor telesa. Nikdar še ni bilo takšnega zanimanja za koncerte kakor zdaj.

—lj Razstava mojstra Frana Klemenčiča v Kosovem salonu v prehodu nebottičnika je vzbudila živo pozornost med upodobljajočo umetnost ljubčim občinstvom. Na ogled je postavil 14 novejših del. Akademski slikar Franc Klemenčič je zadnjikrat postavil svoje umetnine na ogled leta 1940. v Jakopičevem paviljonu, kjer je doživel viden uspeh.

## Šesti roman DK

bo izšel sredi marca

V tej novi knjigi, s katero bo zaključila svoje drugo četrtletje, bo zbirka »Dobra knjiga« nudila čitateljem zanimivi in napeti roman znanega danskega pisatelja H. P. Jacobsena:

„BORBA Z BOGOVI“

Roman se dogaja pred 3500 leti, ko se je na Egejskih otokih začela razvijati prva civilizacija na evropskih tleh. Njegova vsebina je nepretrgana veriga dramatično napetih dogodkov, ki jih je pisatelj nazival tako mojstrsko, da bo čitatelj rad ponovno posegel po knjigi in jo vedno na novo z užitekbral.

Ko te dni obnavljate naročnino na naše liste, se naročite tudi na romane DK, da si zagotovite njih nabavo po znižani ceni.

## IMMINENTE - PRIHODNI SPORED

Novi (Turjaški) trg 5/III. Diplomirani filozofi nudijo dijakom uspešno pomoč in šolsko pripravo iz vseh predmetov: dopoldne od 8—11, popoldne od 3—6 vsak dan. Priprava je pod strogim nadzorstvom v modernu opremljenih prostorih. Honorar zmeren. Priprava tudi za privatne izpite čez dva razreda. Prijave dnevno od 8—11 in od 15—18; Novi (Turjaški) trg 5/III. Instrukcije.

—lj Spored IX. simfoničnega koncerta, ki bo prihodnji petek, dne 8. t. m., ob pol 7. uri zvečer v veliki uniojski dvorani, je naslednji: 1. Strauss: predigra k operi »Nesopir«; 2. Weber: Poziv na ples; 3. Rossini: Tarantela, 4. Dvorak: Slovanski ples št. 8; 5. Ponchielli: Ples ur iz opere »La Gioconda«; 6. Rihard Strauss: Valček iz opere »Kavaler z rož«; 7. Bernard: Kolo; 8. Lehár: Zlato in srebro. Valček. To so znamenita dela iz svetovni literatur, ki so napisana v plesnem ritmu. Koncert bo vodil dirigent Drago M. Šijanec, izvajal pa veliki simfonični orkester, ki šteje danes 70 članov. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

—lj Diplomski izpit na filozofski fakulteti. Na filozofski fakulteti kr. univerze v Ljubljani so v februarjem terminu 1943 dokončali diplomski izpit in prejeli fakultetno diplomo sledeči kandidati in kandidatinje: Alančič Zdenko (filozofska skupina), Felician Jožef (izjemna skupina in sicer: obča zgodovina, francoski jezik s književnostjo in starofrancoskim jezikom, latinski jezik in južnoslovanska književnost), Košir Nikolaj (romanska skupina), Kušcer Dušan (mineraloško-geološka skupina), Miklavčič Zvonimir (filozofska skupina), Podnar Tomaž (pedagoška skupina), Tršar Marija (romanska skupina), Zherl Ana (skupina za slovenski jezik in književnost), Vovk Vinko (matematična skupina).

—lj Z danes je treba misliti na pripravljanje gred in razdelitev vrta. Kdor hoče ločeti na vrtu uspehe, mora vsa dela pravčasno in točno opraviti. Potrebna navodila najdete v knjižici: Skulj, Delovni koledar za vrt in sadovnjak, ki se dobi v knjigarni Tiskovne zadruga, Selenburgova ulica 3. (Lit 8.—)

—lj Danes ne moremo pripravljati hrane in sestavljati jedilnikov po stari navadi. Gospodinjam je naložena vse bolj težavna naloga. Ako si nebahite Gospodinski koledar za l. 1943., bo delo lažje in jedilnik mnogo boljši.

— Mestni železnjarski tečaj za Bežigrace bo v četrtjek 4. t. m. v ljudski šoli za Bežigradom dopoldne od 8. do 11., ko bodo predavali mestni kmetijski referent inž. Angela Mahkota, mestni kmetijski nadzornik Josip Strekelj, popoldne od 14. do 17. ure pa mestni sadjarski nadzornik Anton Lap in mest. vrtnarski oficlar Frane Prnat. Kako potrebna sta ta predavanja, dokazuje sijajen obisk dosedanjih tečajev, p. sebo pa tudi sobotni tečaj v magistratni dvorani, ki so se ga udeležili tudi predsednik mestne podružice Sadjarskega in vrtnarskega društva dr. Spiller-Muys, polkovnik Viktor Andrejka ter splich zastopniki in zastopnice vseh stanov. Opozorjamo, da predavatelji pri vseh predavanjih dajejo tudi pojednila na najrazličnejša vprašanja obiskovalcev. Pripomnimo tudi še, da bo tečaj v ljudski šoli za Bežigradom v pritičju v šolski jedilni.

## Iz pokrajine Trieste

— G. Giordani razstavlja. V ponedeljek, 1. marca je bila otvorjena v M.chelazjevji umetnostni galeriji slikarska razstava odličnega triestinskega akvarelista Ivana Giordanija.

— Junaška smrt triestinskega letalca. Na Egejskem nebu je padel letalec Ferruccio Giacobelli, po rodu iz Trieste. Ko je bil pozvan pod črtože, se je javil za letalsko stroko. Pokojni Giacobelli je izšel iz fašjskih vrst.

— Ponesrečnica, 45letni Guerino Zechigua je padel na cesti v Umago z voza in oblezal z zlomljeno levo roko. Petletnega Rina Serebota iz ulice Lamarmora 22 v Triestu je ogrezl popadljiv pes. Oba sta se zatekla v triestinsko bolnišnico Kraljice Helene.

— Rimski kvartet v Trieste. V ponedeljek je nastopil v družabni dvorani Verdijevega gledališča Belard nell'evr rimski kvartet. Pred številnim občinstvom je izvajal komorne skladbe Bocherinija, Respighija in Debussija.

— XVII. umetnostni večer. V okviru stalin umetnostnih večerov je predočil Remigij Marini zbranim občinstvu umetniško ustvarjanje triestinskih slikarjev Viktor Bergague in Romaza Rossinija. Podrobno je razčlenil njune značilnosti. Zatem se je predstavila mlada, zelo nadarjena pianistka Nora Poropat, ki je dlično izvajala skladbe Haydna, Schumanna, Olmsa, Chopina in Ljadora. Marcel Fraulini je nato prečital vrsto XXX. pesmi Line Gali, z lepim uspehom so nastopile gojenke ritmične šole Lize Waltherjeve. Njihovo ljubko podajanje je vzbudilo splošno priznanje.

— Operetna skupina Rosos v Politeama Rossetti. Te dni sodeluje na odru Politeama Rossetti odlična operetna skupina »Rosos št. 1«. Prva predstava je bila »Tebaska gospa«. Med drugim so uprizorili tudi znano Leharjevo opereto »Dežela smehljajca«.

## GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 3. marca ob 17.30: Mirandolina. Red Sreda.

Četrtek, 4. marca, ob 17.30: Jesen. Premiera. Red Premierski.

Petek, 5. marca, ob 15: Kovarstvo in ljubezen. Izven. Cene od 12 lir navzdol.

OPERA

Sreda, 3. marca ob 17: Thais. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Četrtek, 4. marca, ob 17: Zemlja smeh. Daja. Red četrtek.

J. Massenet: »Thais«. Opera v sedmih slikah. Osebe: Athanael — Primožič, Nicolas — Sladovljec, Palcom — Dolničar, Suzenja — Gregorin, Thais — Hečybarova, Krobila — Mlejnikova, Mirtala — Stritarova, Albina — Španova. Dirigent: N. Stritof, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin, scenograf: A. Gerlovič, načrta za kostume: J. Vilfanova.

IMMINENTE - PRIHODNI SPORED

CINE KINO UNION

VIOLETTE TRI PRIJATELJICE

neizvedena produkcija FIMONOMA-LUX

Direkta Režija G. L. BRAGA GLIA

LILIA SILVI ROBERTO VILLA IRASEMA DILIAN CARLA DEL POGGIO

Fioravanti TRIESTE

FABBRICA PRODOTTI DOLCIARI TOVARNA SLASČIC

Via Gambini 29

MALI OGLASI

DOBRO SENO KLOBUCARNA

vrtno za krave (dva voza) prodam. — Dolenska cesta 12.

DANES DIVJACINA: Teran v steklenici in izvrstna sortirana vina — toči gostilna Lovštin.

INSERIRAJ

vam strokovno osnaži, preoblikuje in prebarva vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov. — Se priporoča Rudolf Pajk, Ljubljana, Sv. Petra cesta 33, Miklošičeva cesta 13 (nasproti hotelu Union).

# Emona in drugi legijski tabori

### Iz zgodovine rimskih vojaških taborov v naših krajih — Velikost in obseg emonskega tabora

Ljubljana, 3. marca

Rimljanska vojaška organizacija je zelo zanimiva sama na sebi, posebej pa še za starejšo zgodovino sploh. V zvezi z njo je tudi nastanek nekaterih mest. Prav tako je bila Emona, predhodnica Ljubljane, prvotno vojaško, legijsko taborišče. Z zgodovino legijskih taborov pri nas se peča prof. B. Sarja v Glasniku Muzejskega društva leta 1939.

#### Prvi legijski tabori

Učenjak skuša odgovoriti tudi na vprašanje, kdaj so bili v naših krajih ustanovljeni prvi legijski tabori. Odgovor na to vprašanje ni lahek. Zgodovinarji domnevajo v splošnem, da se je pohod cesarja Oktaviana proti Japonom, ki se je začel med letoma 35 in 33 pr. Kr., dotaknil našega ozemlja le na vzhodu. Emona in Poetovio prvotno nista spadala pod Panonijo, odnosno Ilirik. Po sodbi nekaterih učenjakov sta bila Nauportus (na kraju Vrhnike) in Emona na ozemlju Tauraiskov; na vzhodu je bilo temu ozemlju priključeno področje keltskih Latobikov z Neviodunum kot glavnim mestom. Okra je bila nekaj časa meja med Italijo in Norikom in ne, kakor pozneje, med Italijo in Panonijo. Po tem takem sta Gorenska in Dolenjska (večji del) nekaj spadal pod Norik, pozneje so ju pa šteli pod Gornjo Panonijo. Do spremembe noriške meje je najbrž prišlo l. 11. pr. Kr. Iz tistega časa izhaja tudi ustanovitev vojaških taborov na tem ozemlju, ko se je spremenila noriška panonska meja. Ti vojaški tabori ustrezajo nekoliko današnjim tdnjavam. Prvi legijski tabori na tem ozemlju so bili torej ustanovljeni približno ob začetku našega štetja.

#### Poetovijski legijski tabor

Določitev krajev legijskih taborov ne dela učenjakom več nobenih težav. Zdaj se pač ne pripravajo več kakor so se nekateri ob koncu preteklega stoletja, ali je n. pr. bila Emona na kraju sedanje Ljubljane ali — na Igu... Raziskovalci so povsem točno dognali, kje je bil emonski tabor in njegova površina je znana do centimetra natančno. Nobenega dvoma tudi ni, da je bil legijski tabor v Ptuj. Ob času Avgustove smrti so bile v Emoni tri legije, in sicer združene v skupnem taboru, a imele so tri ločena zimska taborišča. Skupno je bilo letno taborišče, a ni se doznano, kje je bilo. Med zimskimi taborišči sta bila tudi Poetovio in Emona. V Poetoviju je taborila VIII. Avgustova legija, v Emoni je pa domnevno taborila XV. Anolij legija. Dolgo niso mogli dognati kraja ptujskega tabora. l. 1938 so pa ugotovili na podlagi izkopavanja precej točno lego tabora ob Dravi, ko so doznali, da je rimski vodovod na Ptujskem polju spadal k taboru.

#### Emonski tabor

Da je bila Emona prvotno legijski tabor, a ne navadno mesto, je ugotovljeno povsem zanesljivo. Lega in obseg Emona sta dobro znana. Točno je ugotovljeno, kje je stalo obzidje Emona in kako veliko površino je obdajalo. To obzidje zavzema točno velikost legijskega tabora, in sicer 522,3 x 435,5 m ali okrog 1770 x 1470 rimskih čevljev. To je površina, ki je dovolj velika za normalni tabor legije skupaj s pomožnimi oddelki. Šele, ko so se v Emoni naselili veterani, je ta kraj začel spreminjati svoj prvotni značaj. Poslej je bila nekakšna druga obrambna črta. Taborišča površino so začeli uporabljati za civilno naselje. Značilno je, da se je velika emonska nekropola začela razvijati proti severu, to se pravi na severni strani šele v dobi vlade cesarja Tiberija. Na severni strani so pokopavali do vlade cesarja Klavdija. Ko so legije premeštrili na Donavo, jih je bilo treba pomnožiti in Panonijo so upravno razdelili na Gornjo in Doljno.

#### Taborišča niso bila tik ob meji

Tudi na tem ozemlju, kakor na galsko germanskem, legijska taborišča niso bila tik ob meji. Tako ni Cezar v Galiji nikdar postavil legijskih taborišč tik ob meji, temveč jih je postavil v bližini nezanesljivih plemen. Po tem načelu je razporejal legijska taborišča tudi Cezarjev naslednik. — Glavne posadke so bile torej razvrščene na pomirjenem ozemlju, vendar pa ne predeleč od ožročenega pasu. — Na tem ozemlju je bil tabor menda najdalje v Poetoviju, in ko je odšla 13. legija, je bil s tem konec starejšega avgustevskega obrambnega sistema.

#### Brez redne vojaške posadke

Potem je ostalo to ozemlje dolgo brez redne vojaške posadke, a verjetno je, da

so tu ostali še oddelki pomožne vojske. Ko je prevzel po Trojanovi smrti viado Hadrian, je začel utrjevati mejo z znamenitim mejnim zidom, »limesom«. Ta zid nekateri primerjajo celo s kitajskim zidom, čeprav se pravilno razlikuje od kitajskega obfambnega zidu. Zaradi novega obrambnega sistema so bili odpravljeni prejšnji legijski tabori. Poslej je bilo vojaštvo razmešeno za obrambnim zidom. Zunaj »limesa« so pa Rimljani izpopolnjevali sistem malih klientskih obrobnih držav, ki so bile povezane z imperijem po posebnih pogodbah. Glavna njihova naloga je bila obramba meje. Ko je bila obramba na severu, ob Donavi, omejena tako, je Hadrian lahko odposlal donavsko vojsko na drugo bojišča. V zgodnji cesarski dobi niso nabirali vojakov v pokrajinah s tujnimi plemeni; legije so rekrutirali le v Italiji v mestnih okoliših in pokrajinah, iz vrst »civium Romanorum«. V dobi Hadrianove vlade so pritegnili tudi na tem ozemlju prebivalstvo v legijsko službo.

#### Markomanske vojne

V kolikor prihaja v poštev za to ozemlje, so Rimljani najmanj skrbeli za noriški del državne meje, zahodno od Vindobone (Dunaj). Tem so imeli le manjše kastele za pomožno vojsko. Prva legija je prišla v Vindobono šele v dobi Trojana. Rekli smo, da so Rimljani varovali svojo mejo s posebnim sistemom obrobnih držav, ki so »čevale Rimu tribut. V 2. stoletju je pa prišlo do motenj v politiki do klientskih držav, kar se je zelo maščevalo. Sprožilo se je preseljevanje narodov na severu, menda zaradi odhoda Gotov iz prvotne domovine ob Baltičkem morju. Preikanje se je začelo tudi ob rimski meji. V času Julusa Bassusa se je oglasil pri banonskem namestniku markomanski kralj Ballonar z desetimi poslanci — vsak je zastopal po

eno plemo — in zaprosili za vključitev v rimsko državo. Prošnja je bila odbita, zato so kmalu potem Markomani vdrl v rimsko pokrajino. Tako so se začele usodne markomanske vojne. Z Markomani so vrla v Panonijo tudi druga plemena. Obramba ni mogla biti uspešna, kajti v kastelih ob Donavi so bile le male posadke. Posebno težavna so bila za Rimljane prva leta vojne. Germanska plemena so divje napadala daleč proti jugu, niso pa mogla prebiti limesa. V tistih časih je to ozemlje zelo trpelo, posebno na vzhodu. Rimljani so morali deset let napenjati vse sile, da so obranili državo. Potem so si opomogli in l. 171 so zopet dosegli staro donavsko mejo ter se odločili za napad na markomansko kvadsko ozemlje. Naslednje leto so prekorali Donavo in že istega leta so kovali denar z napisom »Germania subacta«, cesar je pa prevzel naslov »Germanicus«. Mark Avrelij se je odločil ustanoviti na ozemlju Markomanov, Kvadov in Sarmatov dve pokrajini: Marcomania in Sarmatia. Oporišče za boje je bila Panonija. Rimljani so bili zelo zmagoviti in prodrli so daleč v sovražno ozemlje. Sklenili so ugoden mir z Markomani, ki so morali prepustiti 38 stadijev širok nevtralnostni pas ob Donavi. Potem je vladal sorazmeren mir na severu in v 3. st. so Rimljani lahko poslali celo obmejne posadke, del II. legije, drugam.

To ozemlje je bilo torej prehodno za velike boje. Ko je bila Panonija oporišče za boje proti Markomanom, so skozi te kraje korakale velike vojske. Toda neposrednih spominov na tiste čase ni. Pač pa na spominja, da je bilo to ozemlje v območju severnega obrambnega sistema, »limes«, kolikor ga je še ostalo, pri Vrhniki in nekaterih drugih krajih. Ljudstvo imenuje to obrambno zidovje »ajdovski zid«. O njem se bomo še pogovorili ob priliki.

# Vinogradništvo v Bolgariji

### Bolgarija izvažava vino samo v Nemčijo, kamor ga gre letno okrog 40 milijonov litrov

Ceprav vino v bolgarskem izvozu še daleč ne igra tako važne vloge, kakor tobak, je zavzemalo vendar vinogradništvo v bolgarskem kmetijstvu že od nekaj važno mesto. Omembe vredne količine vina je začela Bolgarija izvažati šele leta 1937. Zdaj stopa tudi vino v ospredje bolgarskega izvoza, ker se vedno bolj zanjuna zanj Nemčija.

Grozje je postalo v Bolgariji ljudska hrana v pravem pomenu besede. Na vsakega prebivalca odpade letno 120 do 130 kg grozdja, in 25 litrov vina. V Nemčiji je prišlo pred vojno na vsakega prebivalca 6,8 litrov vina. V vinogradništvu se preživlja v Bolgariji 200.000 družin, ali približno ena osmina vsega prebivalstva. V tem pogledu sta vinogradništvo in pridobivanje tobaka v Bolgariji približno enako važna. Na starih mejah Bolgarije so zavzemali vinogradi 125.000 ha, v priključnem pokrajinah pa 50.000 ha, tako da ima zdaj Bolgarija 175.000 ha vinogradov. Na hektar se pridelava v Bolgariji 10 do 12.000 kg grozdja. Letni pridelek grozdja znaša torej 1.750.000 ton. Od tega se porabi približno tretjina sveže, ostalo grozde gre pa za vino. Za obdelovanje vinogradov in trgatve je potrebnih letno 315 milijonov delovnih ur. Že ti podatki kažejo kako važno vlogo igra vinogradništvo v bolgarskem narodnem gospodarstvu.

Bolgarsko vino igra kot rečeno v izvozu šele zadnja leta važnejšo vlogo, ker je začela Bolgarija izvažati precej vina v Nemčijo. Vzrok ne tiči v tem, da Bolgari sami radi pijejo vino, pa tudi ne v tem, da bi bilo bolgarsko vino slabše od francoskega, italijanskega in španskega, temveč v gospodarski strukturi bolgarskega kmetijstva. Vsa bolgarska kmetijska proizvodnja je omejena na male kmetije. Isto velja za vinogradništvo. 80 odstotkov bolgarskih vinogradnikov ima približno po 15 dekarov vinogradov. Zato Bolgarija doslej standardnih vin skoraj nloh ni poznala. Šele zadnja leta je dobila nekaj kleti s kapaciteto 50 do 500.000 litrov. Poleg tega so pa bolgarska vina precej draga, ker so pridelovalni stroški previsoki, da bi mogla tekmovali recimo s francoskimi vini.

Bolgarija je začela izvažati vino v večjih količinah šele leta 1937. Edini odjemalec bolgarskih vin je še sedaj Nemčija, kajti sosedne države Grčija, Rumunija, Madžarska in bivša Jugoslavija imajo same dovolj vina. Lani je pridelala Bolgarija

205 milijonov litrov vina in od tega je šlo v Nemčijo 40 milijonov litrov. Izvoz bi bil pa še večji, če bi ne bilo primanjkovalo sodov in transportnih sredstev. Bolgarija izvažava v glavnem tri vrste vina. Močno rdeče podobno bordoju z 12,5 odstotkov alkohola, bel s 6 do 7 odstotkov in svetlordeče z 10 odst.

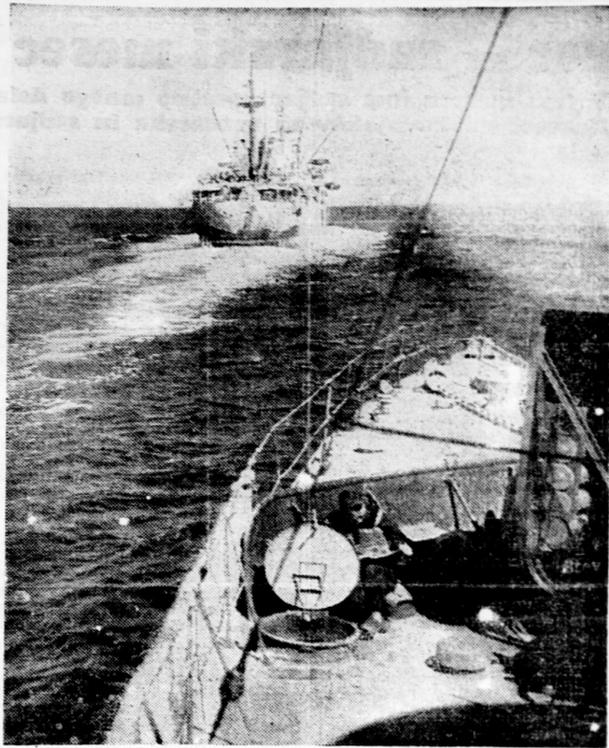
Ceprav ima skoraj vsa Bolgarija za vinograde primerno podnebje, je vendar vinogradništvo v glavnem omejeno na pokrajini Pomorje in Burgas, kjer se prideluje belo vino, na Plovdiv, Krčim, Cirpan in Pasažik, kjer se prideluje temnordeče in na Melnik, kjer se prideluje najmočnejše vino, podobno malagi. To vino je za srednjeevropski okus pretežito in zato ga popijejo Bolgari večinoma sami. Severobolgarska vina iz okrajev Pleven in Suhodol so tudi rdeča, podobna bordoju. Vinogradi se razprostirajo tu na desnem bregu Donava. Bolgarski vinogradniki streme za tem, da bi mogli konkurirati s standardnimi vini, francoskim, italijanskim in španskim vinom ne samo po kakovosti, temveč tudi v cenah. Toda pot do tega cilja je še precej dolga. Najprej bo morala Bolgarija porabiti za moderno kletarstvo, kar pa v sedanjih razmerah ni mogoče, ker ima država dovolj važnejših skrbí. Skrbeti mora v prvi vrsti za prehrano prebivalstva.

## Zanimivosti

Če primerjamo površino obdelane zemlje v Nemčiji med prvo in sedanjo svetovno vojno, se pokaže velika razlika. V tretjem letu prve svetovne vojne je bilo v Nemčiji okrog 3 milijone ha neobdelane zemlje, ker je primanjkovalo delovnih moči in vprežne živine. Lani spomlad je bila pa obdelana v Nemčiji vsa zemlja.

Koliko mesa ima svet na razpolago se ne da točno ugotoviti, ker ni na razpolago statističnih podatkov o tem. Približno je pa to znano. Govejeja mesa ima svet na razpolago letno 21 milijonov ton, svinjskega 18,6, ovčjeja pa 5,2 milijona ton. 28% mesa odpade na Evropo brez Rusije, 11% na Sovjetsko Rusijo, 37% na severno in Južno Ameriko, 16% na Azijo, 6% na Afriko in 2% na Oceanijo.

Od leta 1933 do 1941 je bilo v Nemčiji ustanovljenih 22.322 novih kmetij s skupno površino 373.500 ha. Za izdelovanje klobas se porabi v Nemčiji na leto 1,3 milijarde črev. Še leta 1929, je morala Nemčija uvo-



Italijanski konvoj v Sredozemskem morju

ziti na 90 milijonov mark črev, leta 1933, pa samo za 40 milijonov. Ta čas se je namreč zelo razvila v Nemčiji industrija umetnih črev, tako da je lahko odpadel znaten del uvoza.

## Socialno skrbstvo v Rumuniji

Po podatkih tiskovnega oddelka pokroviateljskega sveta rumunskega socialnega skrbstva je poslovalo lani v Rumuniji 5447 šolskih kuhinj. Prehrana sromašnih otrok v podeželskih krajih je veljala rad 65 milijonov lej. Za družine in svoje vojnih invalidov je bilo pritrženih 176 milijonov. Med siromašne delavce in intelektualce je bilo razdeljenih 1.400.000 obedov deloma brezplačno, deloma pa po režijski ceni. Za vojno pomoč je bilo nabranih nad 1.000.000 kosov tople obleke in perila. Vse to je šlo na bojišče. Podpora je dobilo 11.400 revežev. Med siromašno prebivalstvo je bilo razdeljenih 214.000 parov gumijastih čevljev brezplačno ali po zelo nizkih cenah.

Razne dobrodelne organizacije in vseučiliške ustanove so izplačale na podprah 136 milijonov lej. Centralna dobrodelna organizacija je podpirala tudi 24.660 rumunskih družin onstran Buga. Zbrala je 400.000 kg zdravilnih želez, ki so se porabila za zdravlila in zdravilne čaje v bolnišnicah.

## Ribarstvo v Turčiji

Turčija poseba zadnje čase veliko pozornost tudi svojemu ribarstvu. Vlada je pripravila načrt o povzdigi ribarstva. Pri tem bo sodelovala ljudska banka. Ustanovljena je bila Ribarska zadruga. Njena naloga bo skrbeti za povzdigo ribolova in enakomerno razdelitev rib med prebivalstvo. Zadruga bo preskrbovala ribičem kredite ter skrbela za naprave za konserviranje rib. Ribiči bodo imeli svoje socialno zavarovanje. Zgrajenih bo več hladilnic in tovarn za konserviranje rib. Pozneje bo ustanovljenih še več ribarskih zadrug tam, kjer je mnogo rib.

## Zdravljenje brez zdravnikov

V mnogih orijentalnih deželah tja do srednjega veka zdravniškega poklica sploh niso poznali. Bolnike so zdravili na kaj čuden način. Nesli so jih na tuge ali na rajprometnejša križišča, kjer je h d lo mimo mnogo ljudi. Ljudje so se ustajljali in spravali, kakšne bolezni mučijo bolnike in vsak je nasvetoval bolniku svoja preizkušena zdravila. Dolžnost bolnikov je bilo zapomniti ali zabeležiti učinkovite zdravilo, da so dajali potem drugim bolnikom dobre nasvete.

## Brezplačna operacija

Neki budimpeštenski kirurg bi bil moral neko operirati lastno hčerko. S to operacijo je zvezana vesela družina. Dotični kirurg je bil znan med svojimi tovariši kot velik čast hlepnež in skopuh. Ko je srečno

operiral svojo hčerko so mu prišli stanovstvi tovariši česttat. To je bilo že kar preoditno, ker jih je prišla dolga vrsta. Ko so se pojavili za mnogimi drugimi še en gruča in izrazil iskreno občudovanje kirurgove hladnokrvnosti: Ubogi prijatelj, koliko si moral kot oče pretrpeti! Skoraj neveljavo je kirurg v znak protesta zamahnil z roko, da bi tovariša prekinil. Slednji je pa nadaljeval: Dovolj mi, da povem do konca. Reči sem hotel samo koliko si moral pretrpeti, ko si moral operirati hčerko tako premožnega očeta brezplačno.

## V zrcalu anekdot

Frank Harris

Ko se je Oscar Wilde mudil v Londonu, se je seznanil z angleškim književnikom Frankom Harrisom. Njuneja prijateljstva ni nič motil cinizem, ki sta se oba enako odklovala z njim. Wilde in Harris sta popolnoma navadno sedela pri čaju v veži nekake velikega lononskega hotela. Tu sta navadno čitala drug drugemu svoje rokopiše.

Nekega dne je prinesel Oscar Wilde več svojih novih pesmi in jih je čitati svojemu prijatelju, kar je v bližini sedeči hotelski gost na ves glas zdelahal.

— Čitaj tiše, Oscar, ta človek prisluškuje...

Liszt

Slavni skladatelj Franz Liszt je priredil nekoč v provincijalnem mesu koncert. Ceprav je bila prireditve pravčasno napovedana, se ni našlo v mestecu več kakor pet ljudi, ki so prišli na Lisztov koncert. Vleč, kako malo ljudi se je zbralo, je povabil vseh pet poslušalcev v hotel, kjer se je bil nastanil.

— Nima smisla igrati pred prazno dvorano. Pojdite z menoj, pa vam zaigram dva mes ves program, — je dejal svojim spremljevalcem. Rečeno storjeno. Po koncertu v hotelski sobi je Liszt pogostil poslušalce s šampanjcem.

Ko se je raznesla ta vest po mestu, so ljudje navali na skladatelja, naj pritrpe še en koncert. Liszt je ustregel njihov želji.

Zvečer je imel skladatelj nabito polno dvorano. Ko je igriral tri napovedane skladbe, se je prezirljivo nasmehljivo priklonil in odšel. Občinstvo, ki se je nadejalo šampanjca, je bilo seveda bridko razočarano.

Bernard Shaw

Bernard Shaw je bil nekaj časa gledalski kritik nekega lista. Po premijeri neke komedije, ki je doživela precejšen polom, je Shaw napisal v kritiki med drugim:

— Smeš, ki se je začel v tretjem dejanju z enega sedeža v peti vrsti parketa je obrnil pozornost občinstva na nekoga, ki je navzlic slabi razsvetljavi mogel čitati humorističen list.

— Jaz ga pa dam prepeljati sem.

— Nikakor ne. Zdravnik je vsak prevoz strogo prepovedal...

— Če je tako pojdem pa sama k njemu in skrbela bom zanj...

— O tem ni niti govora. Zdaj je v domu pošteni ljudi... Zdi se mi, da bi vi ne mogli prestopiti praga te hiše.

Pri tej odločni izjavi, tako jasni, da o ničem pomenu ni bilo mogoče dvomiti, čeprav je bila izgovorjena vljudno, je Etiennetta zadržala. To je bil prvi udarec, ki ji ga je zadal njen nasprotnik in Etiennetta je čutila, da jo je zadel. Hotela ga je odbiti in plačati mu mlo za drago.

— Toda, gospod, mar mi nežno prijateljstvo do vašega sina ne daje čisto posebnih pravic...

Vernier je odklonilo zamahnil z roko.

— Prav nobenih pravic. Če bi bila potrebna še kakršnakoli skrb razen tiste, ki mu jo za posvečajo, bi bila to moja pravica in dolžnost. Kristijan ni sirota, saj ima očeta. In to vam rad dokazem, če želite. Nikar torej ne poskušajte vsiliti se meni ali moji rodbini. Moral sem itak zaradi vas že mnogo pretrpeti, v tej zadevi sem pa nepopustljiv.

Etiennetta je spoznala, da mora izpremeniti tla, ki je na njih bila boj in ki se ji niso več zdeli dovolj varna. Otožno je torej zmajala z glavo in dejala z drhtečim glasom:

— Ali ste prišli k meni samo zato, da bi morala slišati iz vaših ust te trde besede?

GEORGES OHNET:

## PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

Ta razigranec ima tudi v nesreči mnogo več sreče kakor bi je zaslužil za svojo nepremišljenost.

Vstopil je v hišo z zdravnikom in čez dobre četrt ure je zapustil Kristijana pomirjenega, nasmejanega, pripravljenega zaspati, sam se je pa vrnil potolažen v Deauville. Njegova prva skrb je bila še istega dne, čim je povečerjal, da se je odpeljal v Tourgeville h gospodični Dharielovi. Obljubil je Kristijanu, da ji bo sporočil, kaj se je zgodilo in v duhu je bil sklenil, da bo izpolnil to obljubo sam, ker bi je nihče ne mogel izpolniti bolje. Saj je že dolgo mislil na ugodno priliko, da bi se seznanil s to slovečo Etiennetto. In ta prilika je bila zares imenitna. Treba je bilo samo izkoristiti jo in Vernier je to brž storil.

O Kristijanovi prijateljici nihče ni dvomil, da je kos vsakemu položaju in že opetovano je stala pred zelo težkimi dogodki, toda vedno si je znala poma-

gati s svojo premetenostjo, trdno voljo in duhovitostjo. In vendar je bila zelo razburjena, ko ji je komornica prinesla v salon na srebrnem pladnju vizitko, na kateri je stalo ime: »Vernier-Mareuil«.

Etiennetta Dharielova je igrala z Marietto de Fontenoy karte, njen drugi gost Clamiron je pa dremal v globokem naslanjaču. Etiennetta je odložila karte in presenečeno izbuljila oči.

— Gromska strela! — je vzkljnila.

— Kaj pa je? — je vprašala Marietta. — Kdo je prišel?

— Sam oče Vernier.

— Kje je za njegov sinko?

— Odpeljal se je davi z avtomobilom, sam s svojim soferjem.

— Kaj pa če to pomeni, da te hoče zapustiti? Etiennetta se je samozavestno zasmejala.

— Bil bi v tem primeru prvi med vsemi.

— Nekdo mora biti prvi.

— Toda on ne bo.

— No, kaj misliš storiti?

— Bomo že videli.

Obrnila se je h komornici.

— Kam si odvedla gospoda Vernier-Mareuila?

— V vaš budoir, madame.

— Dobro, recu mi, da takoj pridem.

Clamiron je sedel nepremično v naslanjaču in se posmehoval:

— Dama s kamelijami... Tretje dejanje... prizor z očetom Duvalom... To bo sijajno.

— Glej glej, kaj si že prebudiš?

— Prav kar sem za hip dvignil veke svojih oči, da bi bil priča tvoje radosti in zdaj vidim, da se ti je menda res zmešalo od same sreče.

Etiennetta je stopila pred zrcalo. Bila je zelo bleda.

— Ali ni to neumno? — je dejala jezno. Cesa naj bi se bala vprico tega starega prismuknjenca? Saj me ne bo požrl!

— Oh, to je velik bogataš! — je dejala Marietta.

— A bogostvo vedno vzbuja globok vtis.

Etiennetta je brezbržno zamahnila z roko.

— O tem vem že mnogo več, nego da bi padla pred tako malenkostjo na kolena. Imela sem posla že z drugačnimi gospodi. Počakajte me, vrnem se čez pet minut...

In vendar je bila nemirna. Z nervozno roko je pritisnila na kljuko, potem je pa samozavestno vstopila v budoir, zroč svojemu gostu naravnost v oči. Vernier-Mareuil je stal naslonjen na kamin, a zdelo se je, da Etiennettino vihanje nosu ni napravilo nanj nobenega vtisa. Pokimal je z glavo v pozdrav, potem je pa prišel takoj z barvo na dan:

— Gospodična, obžalujem, da vam prinašam neprijetne vesti o svojem sinu... Danes se mu je pripetila avtomobilska nesreča. Avto se mu je prevrnil in moj sin je žal obležal pod njim. Ko so avto končno dvignili, je bila Kristijanova noga že zlomljena.

— Ah, bože moj! Kje pa je?

— Bodite brez skrbi, zanj skrbje dobri ljudje. Govoril sem z njim tik pred večerjo. Nogo so mu že obvezali in vse je zopet v najlepšem redu.

— Pravi kar sem za hip dvignil veke svojih oči, da bi bil priča tvoje radosti in zdaj vidim, da se ti je menda res zmešalo od same sreče.

Etiennetta je stopila pred zrcalo. Bila je zelo bleda.

— Ali ni to neumno? — je dejala jezno. Cesa naj bi se bala vprico tega starega prismuknjenca? Saj me ne bo požrl!

— Oh, to je velik bogataš! — je dejala Marietta.

— A bogostvo vedno vzbuja globok vtis.

Etiennetta je brezbržno zamahnila z roko.

— O tem vem že mnogo več, nego da bi padla pred tako malenkostjo na kolena. Imela sem posla že z drugačnimi gospodi. Počakajte me, vrnem se čez pet minut...

In vendar je bila nemirna. Z nervozno roko je pritisnila na kljuko, potem je pa samozavestno vstopila v budoir, zroč svojemu gostu naravnost v oči. Vernier-Mareuil je stal naslonjen na kamin, a zdelo se je, da Etiennettino vihanje nosu ni napravilo nanj nobenega vtisa. Pokimal je z glavo v pozdrav, potem je pa prišel takoj z barvo na dan:

— Gospodična, obžalujem, da vam prinašam neprijetne vesti o svojem sinu... Danes se mu je pripetila avtomobilska nesreča. Avto se mu je prevrnil in moj sin je žal obležal pod njim. Ko so avto končno dvignili, je bila Kristijanova noga že zlomljena.

— Ah, bože moj! Kje pa je?

— Bodite brez skrbi, zanj skrbje dobri ljudje. Govoril sem z njim tik pred večerjo. Nogo so mu že obvezali in vse je zopet v najlepšem redu.